

İçindekiler

Düşünce

3 Li-derkenar: *Nesnel, Bulaşıcı, Ölümçül*

CHUCK FAROE

5 Maske Takmak ve Yasa

NOYAN ÖÇAL

Kitap

8 Yaradılış Kitabına Göre Bereket Kavramının Kutsal Kitap Teolojisi Açısından İncelenmesi (1. Bölüm)

MATT CHAMPLIN

14 Kutsal Kitap Ayetleri Ekseninden İsa Mesih'in Tanrı Oğulluğu

MURAT BAĞIR

Hizmet

20 Tanrı'ya Doğru Hizmet Etme Konusunda Dört Prensiptir

J.M. DIENER

25 J.I. Packer'in Kaleminden

E-MANET YAZI KURULU

Kaynak

26 Onların Kayası Bizim Kayamız Gibi Değildir: *Bir Dinler Teolojisi*

KEN WIEST

Giriş

Künye

e-manet

Dergi Sahibi

Anadolu Hristiyan Topluluğu Derneği

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Muammer KARAKAYA

Üslupçu

Neslihan ORANCI

Tasarım

Aslan TANRIVERDİ

Dizgi ve Dağıtım

Joshua M. WIBBERLEY

Son Kontrol

Steven K. Mittwede

Yazı Kurulu

Joshua M. WIBBERLEY

Sarah WIBBERLEY

Ken WIEST

Rhonda WIEST

Yazışma adresi

AHT

Cumhuriyet Mah. Millet Cad.

Ünlü Apt. 39/11

Melikgazi

38110 KAYSERİ, TÜRKİYE

İnternet

<https://www.e-manetdergi.org>

e-Posta

iletisim@e-manetdergi.org

Hakkımızda

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.


Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz.

e-manet’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine veya [Facebook](#)’taki [okuyucu grubumuz aracılığıyla](#) iletebilirsiniz.

Çevirmeni belirlenmemiş makaleler Türkçe olarak yazılmıştır.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Telif Hakları

e-manet’te yayımlanan makalelerin ve karikatürlerin telif hakları, yazarlarına veya onları ilk yayımlayan kurum veya yayınevine aittir. Mesih imanlıları olarak telif hakları yasasını ihlâl etmek istemeyiz. **e-manet** kurulunun aldığı yayın izinleri, makalelerin ve karikatürlerin başka yerlerde (web siteleri dahil), yayımlanmasını kapsamayabilir. İzin nereden alınması gerektiğini öğrenmek için bize yazikurulu@e-manetdergi.org e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. 

Li-derkenar

Nesnel, Bulaşıcı, Ölümcül

▼ *Chuck Faroe*

Fark edilmez, en azından hemen. Başlarda belirtisi olmayınca da kimi insan varlığını inkâr eder. Önlem almaya yanaşmaz, önlem alanlarla da alay bile eder. Ama insanın bunun varlığının farkında olmaması gerçek olmadığı anlamına gelmez. Nesneldir. İnsansak da inanmasak fark etmez. Varlığını düşüncelerimizden bağımsız olarak sürdürür. Gerçektir.

Er geç belirtileri ortaya çıkar. Acayip bulaşıcıdır. Sinsi bir şekilde insandan insana geçer. Yayar ve kirletir. Arınması çok da pahalı ve zahmetlidir. Kimi insan, "Hafif geçirdim" dese bile, yanılmamak lâzım; ölümcül bir hastalıktır bu. Kurbanları tahminlerimizi çok aşar. Hayatı cehenneme çeviren bu vebadan kurtuluş yok mu?

Bu satırları okuyan herkes neden söz ettiğimi hemen anlamıştır tabii ki: Günah.

Kutsal Yasa, antlaşma halkı için kutsallık eğitimiydi. "Kutsal olacaksın çünkü ben kutsalıyım" düsturunda yatan günah gerçeğini sadece doktrin değil, tiksinti olarak belletmekteydi. Yiyecek, giyecek, evin duvarları (küf meselesi), eşya, hayvan leşleri (affedersiniz) ve insan cesetleri, vücut sıvıları (gene affedersiniz), insanın kararları, davranışları, ilişkileri –hele ilişkileri– ve daha neler, insanı kirletmek için sanki pusuda yatarı.

"Tanrı'nın varlığının bizim farkındalığımıza bağlı olmaması gibi, bazı davranışlarımızın O'nun kutsal karakterine aykırı olduğunu kavramıyor olmamız da günahın varlığını değiştirmez."

Yukarıda belirttiğim gibi, günah nesneldir. Bu açıdan Levililer'in bazı yerlerinde geçen "bilmeden" kelimesi anlamlıdır. Sözgelimi, şöyle bir hüküm buluruz: "Eğer halktan biri RAB'bin buyruklarından birinde yasak olanı yapar, *bilmeden* günah işlerse, suçlu sayılır" (Lev. 4:27; vurgu eklenmiştir). Kişiye işlediği günah açıklanırsa, gerekli sunuyu da sunarsa, "kişi bağışlanacak" diyor bu metin (Lev. 4:28-31). Tanrı'nın varlığının bizim farkındalığımıza bağlı olmaması gibi, bazı davranışlarımızın O'nun kutsal karakterine aykırı olduğunu kavramıyor olmamız da günahın varlığını değiştirmez. Nitekim Davut, "Kim yanlışlarını görebilir? Bağışla göremediğim kusurlarımı" diye dua etmiştir (Mez. 19:12).

İsa, insanı kirleten günahların –"kötü düşünceler, fuhuş, hırsızlık, cinayet, zina, açgözlülük, kötülük, hile, sefahat, kıskançlık, iftira, kibir ve akılsızlık" gibi şeyler– yüreğinden kaynaklandığını söyler (Mar. 7:20-22). Böyle davranışlar pek bireysel de kalmaz, bulaşır; başka insanları günaha düşüren tuzaklara yol açar (bkz. Mat. 18:6-9).


Üstelik tüm Kutsal Kitap –Adem ve Havva'nın bahçeden kovulmasından, "adı yaşam kitabına yazılmamış olanlar ateş gölüne" atılmasına dek– günahın fiziksel, ruhsal ve sonsuz ölüme sebep olduğuna tanıklık eder (Va. 20:11-15).

Hayatı dehşete düşüren korkunç bir karabasan gibidir günah. Ama gerçek.

İmanlı ailede büyüyen bir genç, "Hayata bu kadar olumsuz bakmak şart mı? Habire günahtan söz edip duruyorsunuz!" diye itiraz etmiş annesine. Bu genci anlayabilirim. Hristiyanların günah vurgusu "Pes, artık!" derirtecek kadar olumsuz, sanki inanılamayacak kadar kötüdür. Ama bu yazının girişinde benzetme yoluyla ima ettiğim Covid-19 salgınında olduğu gibi, bazı sorunların ciddiyeti kaçınılmazdır. İnkâr etmek, göz yummak, durumun ne kadar vahim olduğunu değiştiremez.

Dünya, günah gerçekliğinin farkında değil. Dolayısıyla günahla mücadele etmeye gerek duymaz. Bu vebanın tek ve mutlak çaresi olan Mesih'in "günahların bağışlanması için" akıtılan kanının kıymetini de bilmez (Mat. 26:28).

Ama biz günahın asıl mahiyetini biliriz. Dolayısıyla kilisede sürekli günahla mücadele etmemiz gerektiğini anlamalıyız. Pavlus, "Birbirinize hoşgörülü davranın. Birinizin ötekinden bir şikâyeti varsa, Rab'bin sizi bağışladığı gibi, siz de birbirinizi bağışlayın" diye buyurmuştur (Kol. 3:13). Bu ayetten yola çıkarak değerli pastör Mark Lauterbach, "gerçekçi kutsallık" anlayışını ortaya koyar. Diyor ki, "Kilisede günah var. Yoksa birbirimizi bağışlamaya gerek olmazdı... Kutsallığın ardından koşmak, kutsallık maskesi takmak anlamına gelmez. Müjde'ye muhtaç günahkârlarız... Kilisedeki kardeşler kutsal olma mücadelesinde omuz omuza 'silah arkadaşı' olmalıdır..."¹

Başka ne diyebilirim? Rab hepimize bu lütfu versin! 

Sonnotlar

¹ Mark Lauterbach, *The Transforming Community: The Practise of the Gospel in Church Discipline* (Carol Stream, Illinois: Reformation & Revival Ministries, Inc., 2003), s. 67-68, 76-77.

"Eğer bir kişinin Hristiyanlığı ne kadar iyi anladığını değerlendirmek istiyorsanız, kendisinin Tanrı'nın çocuğu ve babasının da Tanrı olması düşüncesine ne kadar önem verdiğine bakın. Eğer bu düşünce tapınmasını, dualarını ve hayatının tüm bakışını kontrol etmiyor ve onları yönlendirmiyorsa, Hristiyanlığı hiç de iyi anlamamış demektir."

J.I. Packer

"Bizler sıkıca İsa'ya tutunduğumuz için değil, İsa bizleri sıkıca tuttuğu için güvendeyiz."

R.C. Sproul

Maske Takmak ve Yasa

■ *Noyan Öçal*

Covid-19 vakalarının düşüşe geçtiği ve önlemlerin gevşetilmesini beraberce yaşadığımız günlerden geçerken, sosyal mesafeyi korumak, dezenfektan kullanmak ve özellikle maske takmak vazgeçilmez önlemler olarak yaşamlarımızdaki yerini sürdürmekte. Öte yandan toplumun bir kesimi bu önlemleri bile ihmal etmektedir. Bu ihmalin sebebi ise artık alınan önlemlerin işe yaradığına duyulan inancın yitirilmesi ve kişilerin "canının istememesi". Ancak durum kişinin "canının istememesine" bırakılacak kadar basit değildir çünkü kişi bu önlemleri almayarak sadece kendi sağlığı için değil, başka insanların sağlığı için de tehlike oluşturmaktadır. İçinde bulunduğumuz bu ciddi durumda akıllara şu sorular gelebilir:

"İnsan ölümüne sebep olabileceğini bile bile neden bu riski alır? İnsanların hayatta kalması için alınan önlemlere kişi neden direnç gösterir ve canının isteğini yapmaya devam ederek hem kendi hem de başkalarının hayatını riske atar?"

Bu sorunun cevabına dair fikri, Kutsal Kitap'ın Eski Antlaşma (Tevrat, Zebur) bölümlerinde yer alan ve İsrail halkının tarihini anlatan sayfalar verebilir. İsrail halkının Mısır'dan çıkmasının ve çölde geçirdiği kırk yılın ardından RAB onlarla yaptığı antlaşmayı yeniler. Musa aracılığıyla halka şöyle der:

İşte bugün önünüze yaşama iyiliği, ölümle kötülüğü koyuyorum. Bugün size Tanrınız RAB'bi sevmeyi, yollarında yürümeyi, buyruklarına, kurallarına, ilkelerine uymayı buyuruyorum. Öyle ki, yaşayasınız, çoğalasınız ve mülk edinmek için gideceğiniz ülkede Tanrınız RAB tarafından kutsanasınız.

Eğer yoldan döner, kulak vermezseniz, ayartılır, başka ilahlara eğilip taparsanız, bugün size kesinlikle yok olacağınızı bildiriyorum. Şeria Irmağı'ndan geçip mülk edinmek için gideceğiniz ülkede uzun yaşamayacaksınız.

Önünüze yaşama ölümü, kutsama laneti koyduğuma bugün yeri göğü size karşı tanık gösteriyorum. Yaşamı seçin ki, siz de çocuklarınız da yaşayasınız. Tanrınız RAB'bi sevin, sözüne uyup O'na bağlanın. RAB yaşamınızdır; kendilerine vereceğine ilişkin atalarınız İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a söz verdiği ülkede uzun yaşamanızı sağlayacaktır. (Yas. 30:15-20).

Ayetleri okuduğumuzda RAB'bin uyarısının herkes tarafından anlaşılacak kadar açık ve net olduğunu görürüz. RAB halkından öncelikle kendisini sevmelerini ve O'nun kural ve ilkeleri uyarınca yürümelerini ister. Bunu yaparlarsa yaşayacak, çoğalacak ve bereketleneceklerdir. Aksi takdirde, özellikle başka ilahlara tapındılarsa yok olacaklarını söyler. Uyarı gayet ciddidir, çünkü uymadıkları takdirde sadece kendileri değil çocukları da ölecektir. Özetle RAB'bi sever ve itaat ederlerse uzun yaşayacak, başka ilahları sever ve RAB'bin sözünü dinlemezlerse öleceklerdir.

"Durum kişinin 'canının istememesine' bırakılacak kadar basit değildir çünkü kişi bu önlemleri almayarak sadece kendi sağlığı için değil, başka insanların sağlığı için de tehlike oluşturmaktadır."

Musa'nın ölümünden sonra Yeşu RAB'bin isteğiyle halkına önderlik etmeye başlar ve çok geçmeden Akan tapınağa ait olan ve RAB'be adanmış eşyalardan birkaçını kendisine saklayarak anlaşmayı bozar. Bunun sonucunda taşlanarak öldürülür ve RAB tekrar İsrail halkının yanında savaşmaya başlar. Bu olay, RAB ile yaptıkları antlaşma okunduktan sonra bu antlaşmayı bozdukları ilk olaydır ancak son olmayacaktır. Vaatler ve bereketler, itaatsizlik ve sonuçları halka gayet net açıklansa da halkın yeri geldiğinde "canının istediğini" yapmasına engel olamayacaktır.

Yasa Neden "Canınızın İstedini" Yapmanızı Durduramaz?

RAB halkı ile yaptığı antlaşmada sadece başka ilahlara tapınmaları ve itaatsizlikleri sonucu uğrayacakları cezayı onlara bildirmez, aksine ilk olarak O'nu sevmeleri ve O'nun kurallarınca yaşamaları halinde sahip olacakları bereketleri onlara bildirir. Bunun halkı teşvik edecek olan bir unsur olmasını beklemek yerinde olacaktır. Ancak etkisi geçici olmuştur. Daha da ciddi bir etki yaratacağını düşündüğümüz "ölüm" ikazı bile halkın antlaşmayı bozmasını durdurmaz.

Peki neden böyle? Neden yasa "şunu yaparsan ölürsün" dediği halde bizler onu yapmaya devam ederiz? Bu durum bize elçi Pavlus'un şu sözlerini hatırlatır: "Günahın ücreti ölümdür" (Rom. 6:23). RAB'be karşı itaatsizliğin sonucunun ölüm olması neden bizleri durdurmaz? Bu iki durum bizlerin şu gerçeği anlamamızı sağlar: ölüm veya ödül bizlerin yaşamlarımızı değiştirecek etkiye sahip değildir. Elçi Pavlus yine Romalılar bölümünde ceza ve bereketleri içeren yasanın geliş amacını bizlere açıklar:

"Ölüm veya ödül bizlerin yaşamlarımızı değiştirecek etkiye sahip değildir."

Çünkü Yasa sayesinde günahın bilincine varılır (Rom. 3:20).

Maske takma kuralını getirmek, bizlerin maske takmazsak ölme riski ile karşı karşıya gelebileceğimiz bilincini bizde yaratır. Ancak bu bilinç bizim yaşamımızı değiştireceğimizi garanti

etmez. Öte yandan bu riski kişisel olarak alabiliriz, ancak durum sadece bizle ilgili değildir. Maske takmadığımızda, şayet ki taşıyıcıysak, karşılaşabileceğimiz kişiler için potansiyel bir tehlike oluşturacağızdır. Peki, hiç tanımadığım bir kişinin hayatı için neden kendi "canının istediğini" yapmaktan geri kalayım?

Davranışlarımızı Değiştirmeye Bizi Ne Zorlar?

Elçi Pavlus'un yasaya dair eşsiz tespiti yaşamlarımızda neyi neden yaptığımız hakkında bilgi verir. Yasalar bizlere bir bilinç sağlar. Edindiğimiz bilinç günahlı olduğumuzdur ve günahımızın sonucu ölüm bile olsa ucunda haz varsa, yani "canımız istiyorsa", yaparız. Öyle ise Tanrı'yı hoşnut etmeyecek şekilde edineceğimiz gerek ruhsal gerek bedensel doyumumuzu öncelikle RAB, ikinci olarak sevdiklerimiz ve son olarak tüm insanlar için nasıl bırakabiliriz? Davranışlarımızı değiştiren nedir?


Bu sorunun cevabını Tanrı'nın İncil'de açıkladığı "sır" ile idrak edebiliriz (Kol. 1:27). Tanrı Eski Antlaşma'da yasa (şariat) ile günahın bilincine vardığımızı ve cezasının ölüm olduğunu anlatır. Ayrıca Eski Antlaşma'nın tamamını okuduğumuzda varacağımız sonuç -Eski Antlaşma peygamberleri de dahil- hiçbir insanın bu yasayı eksiksiz yerine getiremeyeceğidir.

İncil'de ise Ruh'un yasası ve Tanrı'nın insanlığa duyduğu eşsiz sevgi açıklanır. Bu sevgi bizler daha günahkârken, Mesih'in bizler için ölmesiyle kanıtlanır (Rom. 5:8). Tanrı'nın yasası bizim gücümüzle değil, İsa Mesih'in biz daha günahkârken ve hatta hayatta bile değilken bizlerin

günahlarını ödemek üzere ölmesiyle yerine getirilir. İsa Mesih'in günahlarımıza karşılıksız kefaretinin kabul etmemizle kurtulabiliriz. Bu kurtuluş Tanrı'nın, yarattığı insanlığın günahından dolayı yok olmasını diye onların yerine ölmesiyle, bizlere gerçek sevginin ne olduğunu açıklar. Elçi Pavlus'un dediği gibi, "bizi zorlayan Mesih'in sevgisidir" (2Ko. 5:14). Çünkü "yazılı yasa öldürür, Ruh ise yaşatır" (2Ko. 3:6).

Sizi hiç tanımadığınız insanların sağlığını korumak için maske takmaya zorlayan ödül veya ceza değildir. Size sevdiğiniz ve hiç tanımadığınız insanların sağlığını önemseten, Tanrı'nın size duyduğu sevginin yüreğinizde yaratacağı değişimdir. Yasanın bizleri günahın bilincine vardığı gibi, İsa Mesih'in çarmıhta bizlerin hak ettiği cezayı çekmesi de bizleri gerçek sevginin ne olduğunun bilincine vardır.

Bunu anladığımızda İsa Mesih'in, "Hiç kimsede, insanın, dostları uğruna canını vermesinden daha büyük bir sevgi yoktur" (Yu. 15:13) sözü yaşam prensiplerimizin arasında yerini bulur. Böylelikle artık hiç tanımadığımız insanların sağlığını önemser ve maske takarız. Rab İsa Mesih herkes için öldü, O'na Rab ve kurtarıcısı olarak iman eden bizler de "canının istediğini" yapan benliğimizi öldürürüz. Böylelikle şu ayet yaşamlarımızda gerçek olur:

Evet, Mesih herkes için öldü. Öyle ki, yaşayanlar artık kendileri için değil, kendileri uğruna ölüp dirilen Mesih için yaşasınlar (2Ko. 5:15). 

"Tanrı, diğer ıstırapların yanı sıra, tekrarlayan acıyı ve zayıflığı yaşamlarımızı biçimlendirmek üzere yontma keski olarak kullanır. Hissedilen zayıflık, güç için Mesih'e her gün daha çok dayanmamızı sağlar. Ne kadar zayıf hissederseniz O'na o kadar güçlü yasanız. Ve ne kadar güçlü yasanırsanız, bedenlerimiz yıpransa dahi ruhsal olarak o kadar güçlü büyürüz. Şikâyet etmeden 'dikeninizle' yaşamak –yani her gün zayıf hissetseniz dahi yüreğinizin başkalarını sevecek ve yardımda bulunacak kadar nazik, sabırlı ve özgür olması– gerçek kutsal kılımdır. Bu ruhun gerçek şifasıdır. Bu lütfun üstün bir zaferidir."

J.I. Packer

Yaratılış Kitabına Göre Bereket Kavramının Kutsal Kitap Teolojisi Açısından İncelenmesi

(1. Bölüm)

▼ Matt Champlin

☞ Onur Yöş

Matt Champlin Uluslararası Northland Üniversitesi'nde Kutsal Kitap ve teoloji eğitimiyle mezun olmuştur ve şu anda Türkiye, İstanbul'da İngiliz Dili okutmanı görevini sürdürmektedir.

1. Giriş

Kutsal Kitap'ın ilk bölümünden son bölümüne dek Tanrı'nın insanlığı bereketlediğini görürüz (Yar. 1:28; Va. 22:14-15). Kutsal Kitap'taki birkaç benzer konuda da gördüğümüz gibi, Tanrı'nın bereketi¹ Tanrı'nın insana gösterdiği iyiliği kapsayan bir konudur. Durum her ne kadar böyle olsa da bereket teması, Hristiyanlıktaki kullanış biçimi bakımından pek de iyi anlaşılmamıştır.² İmanlılar sıklıkla Tanrı'dan kendilerini veya işlerini bereketlemesini isterler. Ancak bu sırada Tanrı'nın bereketini alabilecek konumda olup olmadıklarını veya Tanrı'nın bereketlerini alma noktasına erişmeyi isteyip istemediklerini düşünmezler. Nuh, Tanrı'ya sadık kalarak gösterdiği itaatiyle dünyayı mahkûm ettiğinde Tanrı tarafından bereketlendi. İbrahim, Tanrı her şeyi geride bırakmasını söylediğinde bereketlendi ve her ne kadar imanla itaat ettiyse de vaatlerin tamamını hemen almadı. Yusuf, Tanrı'nın bereketlerini devlette yüksek bir mevkiye gelmeden çok uzun yıllar önce köle ve tutuklu olduğu sırada aldı. Bu nedenle imanlının Tanrı'nın bereketlerine kavuşma arzusu, tanrısal bereketin doğasını Kutsal Kitap'a dayanan bir anlayışla görerek değer kazanmalıdır. Yaratılış kitabı böyle bir anlayışı kazanmak için çok iyi bir başlangıç noktası olabilir, çünkü bazı tahminlere göre Yaratılış kitabı, Kutsal Kitap'taki bereket anlatısının altıda birini barındırmaktadır.³

2. Yaratılış Kitabı'nın Genel Yapısındaki Bereket ve Lanet Teması

Bereket motifi Yaratılış Kitabı'nın anlatı tarzındaki yapısına büyük bir ustalıkla işlenmiştir. Yapısal açıdan baktığımızda Yaratılış Kitabı "soylar" (חַוְלָה) diyebileceğimiz bölümlere

ayrılabilir; bu da bereket ve lanet bakımından çarpıcı bir desen oluşturmaktadır. Giriş kısmından sonra on kuşaklık bir soyağacı vardır ve ana soyağaçları (uzun bir anlatı ile birlikte sunulmuştur) ile alt soyağaçları (beraberinde çok az bir anlatı vardır veya hiçbir anlatı ögesi yoktur) olmak üzere ayrılabilir. Yaratılış kitabının giriş kısmında (1:1–2:3) Tanrı'nın bereketlemesi üç kez dile getirilir (1:22,28; 2:3) ve hiçbir lanetten söz edilmemesiyle bereketin yeryüzündeki başlangıcına özel bir vurgu yapılır. İkinci kısım olan "göğün ve yerin soyu" kısmında Tanrı'nın lanetlemesinden üç kez söz edilir (3:14,17; 4:11) ve Tanrı'nın bereketiyle doğrudan bir ilişki kurmaz, böylece lanetin yeryüzündeki başlangıcı vurgulanmış olur. Bu andan itibaren her bir ana soy sadece bir lanetle⁴ ve en az bir de bereketle anılır. Tablo 1'de de görüldüğü gibi bu süreklilik gösteren bereket ve lanet yapılandırması, Yaratılış kitabının yapısının "soylar" temeli üzerine inşa edildiği fikrine sahip olmamızı destekler.

Tablo 1: Yaratılış Kitabı'nda Yer Alan Soyağacındaki Bereket ve Lanet Motifi

Yaratılış Kitabındaki Kısım	Bereketin İlanı	Lanet Bildirimi
Giriş (1:1–2:3)	1:22,28; 2:3	-
Göğün ve Yerin Öyküsü (2:4–4:26)	-	3:14,17; 4:11
Adem'in Soyu (5:1–6:8)	5:2	5:29
Nuh'un Soyu (6:9–9:29)	9:1,26	9:25 ⁵
Nuh'un Oğullarının Soyu (10:1–11:9)	-	-
Sam'ın Soyu (11:10–26)	-	-
Terah'ın Soyu (11:27–25:11)	12:2 (2 kez), 3 (3 kez); 14:19 (2 kez), 20; 17:16 (2 kez), 20; 18:18; 22:17,18; 24:1,27,31,35,48,60; 25:11	12:3
İsmail'in Soyu (25:12–18)	-	-
İshak'ın Soyu (25:19–35:29)	26:3,4,12,24,29; 27 (bu bölümde 23 kez); 28:1,3,4,6-7 (2 kez), 14; 30:27,30; 31:55; 32:26,29; 33:11; 35:9	27:29 (2 kez)
Esav'ın Soyu (36:1–8; 36:9–37:1)	-	-
Yakup'un Soyu (37:2–50:26)	39:5 (2x); 47:7,10; 48–49 (bu bölümlerde 15 kez)	49:7 ⁶

Hamilton'a göre Yaratılış kitabındaki soylar dizisi, "bir hareketi, bir planı, ilerleme ve hareket halinde olan bir şeyi vurgulamaktadır. Hareket halinde olan şey ilahi bir planın ilk adımlarından başka bir şey değildir."⁷ Yaratılış kitabı boyunca anlatı, Tanrı'nın bereket ve lanet çizgisinden hiç sapmadan tanrısal bereketi ve laneti tasvir eder, bu tasvir tüm Kutsal Kitap boyunca artık tarihin yok olacağı ve en sonunda da hiçbir lanetin kalmayacağı (Va. 22:3)

ana dek devam eder. Aden bahçesindeki yıkıcı yargıda, RAB halkını ne lanetin ne de lanetin sonuçlarının söz konusu olduğu durumlarda bile asla terk etmeyeceğini son derece açık belirtmişti. Yaratılış 3'ten itibaren bereket ile lanet anlaşılması güç bir şekilde insan varoluş kumaşına iç içe örülmeye başladı. İşte bu bereketlerin ve lanetlerin iç içe örülmesi Adem'in soyunda şu güçlü resimle tasvir edildi: İnsan çoğalıyordu belki ama sonra ölüyordu.⁸ Nuh'un soyunda ise Tanrı'nın insanlığı tufan gibi feci bir hükümlerle yargılamasından sonra yaratılışın bereketleri genişleyip artarken, umut göz kırpyordu. Tanrı'nın seçtiği soy sürerken, iki küçük soy Tufan ertesi gidişatı kötüleştirdi. (10:1-11:9; 11:10-26). Okur Terah'ın soyuna vardığı sırada umut yok denecek kadar azdır. Ayrıca yaratılışın tamamlanmasının ardından (2:4) bu zamana dek bereketten sadece üç kez söz edilmiştir. Bu sırada lanet daha da artmıştır ve lanet, ölümcül bir darbe almış bereketi kelimenin tam anlamıyla boğmaya hazır gibi durmaktadır. Sonra Tanrı Avram'a sadece sonraki iki ayette *beş* kez bereketten söz eder: "Seni büyük bir ulus yapacağım, seni *kutsayacak*, sana ün kazandıracacağım, *bereket* kaynağı olacaksın. Seni *kutsayanları kutsayacak*, seni lanetleyeni lanetleyeceğim. Yeryüzündeki bütün halklar senin aracılığıyla *kutsanacak*" (12:2-3; vurgular eklenmiştir). Her yerden bereket fışkırmaktadır! Son üç ana soyda bereketten seksen bir kez söz edilirken lanetten sadece üç kez söz edilecektir.⁹ James McKeown'un işaret ettiği gibi, "İbrahim'in bereketlenmesi, tarih öncesi çağlara özgü anlatı ile atalar anlatısının arasında son derece stratejik bir noktada konumlandırılmıştır, bu şekilde İbrahim'in bereketlenmesi Yaratılış kitabında bir dönüm noktasına işaret etmektedir; asıl baskın yanı lanet olan bir konudan, baskın yanı bereket olana dönülen bir dönüm noktası."¹⁰ Öte yandan lanet İbrahim'in bereketinde de unutulmamıştır; bu sefer lanet, bereketlenmiş olana saygı göstermeyenlerin üzerinde kalacaktır.

"İbrahim'in bereketlenmesi Yaratılış kitabında bir dönüm noktasına işaret etmektedir; asıl baskın yanı lanet olan bir konudan, baskın yanı bereket olana dönülen bir dönüm noktası."

Tablo 1'den vurgulamamız gereken son bir yapısal nokta daha var. Dört nesilden öncekilerden daha kısa söz edilir ve aslında sadece soyağaçlarından ibarettir, bu kısımlarda anlatı ya hiç yoktur ya da yok denecek kadar azdır; ayrıca bereketten ve lanetten doğrudan bahsedilmez. Böylece soyağacına dahil edilen ve edilmeyen listelerle birlikte, bu soyağaçlarının evi bir anlamda temiz ve düzenli gösterme rolü vardır. Ross bu durumu, "soyağacına alınmayanlar listesini toparlama süreci" olarak adlandırır.¹¹ Böylece Nuh'un, Sam'ın, İsmail'in ve Esav'ın oğullarının soylarında seçilen ve seçilmeyen kısımlar vardır, yazarın yoğunlaştığı nesillerin bereketlenmesine ya da lanetlenmesine doğrudan odaklanılmaz. Soyağaçları Tanrı'nın bereketinin sunulduğu yeri ve sunulmadığı yeri açıklığa kavuşturur. Bunun ötesinde kısaltılmış listelerin ek bir kritik işlevi daha vardır. Buna daha sonra kapsamlı değineceğimiz için şimdilik kısa bir tarifini yapmakla yetinelim: Alt nesiller insan soyunun çoğalmasına, Tanrı'nın bereketlerinin İsmail'e ve Esav'a dek taşımaya ve İbrahim ve Sara'nın torunu olan birkaç krala vurgu yaparak Tanrı'nın bereketinin gerçekleşmesini göstermiş olurlar. Yaratılış kitabının yapısına ve bu yapının bereket ve lanetle ilişkisine bu şekilde kısaca değinerek, bereketin Yaratılış kitabındaki doğasını irdelemeye temel atmış olduk.

3. Tanrı'nın Bereketinin ve Lanetinin Doğası

Yaratılış kitabındaki bereket ve lanet olaylarının nasıl iç içe geçtiğini daha yakından incelemeye önce bereketin doğası üzerinde durmamız gerekiyor. Neden bereket çoğunlukla

buyruk şeklinde dile getirilmiştir? Tanrısal bereket almak ne anlama gelir? Bereketlenmiş olmak ne demektir? Nasıl oluyor da suda yaşayan canlılar, kuşlar, insan ve yedinci gün Tanrı'nın gözünde benzer bir lütf bulabiliyor? Olay örgüleri farklı olsa da bereketin doğasının temel tanımını yapmak, en azından Yaratılış kitabı çerçevesinde, mümkündür.

Bereket, Tanrı'nın veya O'nun bereketlediği bir kişinin bir ayrıcalığı, hakkı, sorumluluğu veya bir lütfu yaratılışın bir kısmına bahşetmektir.¹² Bereketin insanlıkla ilişkisi açısından bakıldığında, bereketlenmek tüm ayrıcalıklarıyla birlikte Tanrı'nın kendi halkından biri olmaktır: diğer deyişle, Tanrı'nın bereketi kişinin hayatındaki varlığıdır.¹³

Bu tanımın biraz açıklama gerektirdiği açık, çünkü pek çok teolog Tanrı'nın bereketini yaşam gücü, içsel kuvvet veya doğurganlık ile eş tutmaktadır.¹⁴ Elbette Tanrı'nın bereketinde yaşam, güç ve doğurganlık vardır ama bunlar daha çok ortaya çıkan belirtilerdir, bereketin özü değişimlerdir.¹⁵ Kayın bunu anlamıştı. Bu nedenle Tanrı onu lanetledikten sonra Kayın laneti hem kazanımlarını kaybetmek (topraklardan kovuldu) hem de Tanrı'ya erişimini kaybetmek olarak özetledi: "Artık huzurundan uzak kalacağım" (4:14; krş. 1Yu. 3:12-15). Tanrı'nın laneti insanı Tanrı'nın varlığına yabancılaştırır, oysa tanrısal bereketin özü, "Ben seninle olacağım" (26:3) sözüdür.¹⁶

Dikkat edilmesi gereken nokta başlangıcında dünya "Tanrı'nın bereketleriyle kaplanmış"¹⁷ ve Tanrı halkıyla yürümek için gelmiştir (3:8) ve bundan sonra tanrısal olan kişiler "Tanrı ile yürüdü" (5:22,24; 6:9) sözüyle tanımlanmışlardır. Bundan daha sonra ise Tanrı İbrahim'le konuşmuş ve kendi kişisel yönlendirmesini vaat etmiştir: "Sana göstereceğim ülkeye git" (12:1). Tanrı bu sözünden sonra İbrahim'le ilişkisinin devam ettiğini göstermeye, ona kendisiyle (Tanrı'nın huzurunda) yürümeyi buyurarak ve onunla "Senin, senden sonra da soyunun Tanrısı olacağım" (17:1,7-8; krş. 22:2; 24:40; 48:15-17) sözüyle bir daha antlaşma yaparak, devam edecektir.¹⁸ Bu antlaşma bereketi İbrahim'in çocuklarının yaşamında da devam eder. Tanrı İshak'a iki kez, "Ben seninle olacak, seni kutsayacağım" dedi (26:3,24; vurgular eklenmiştir). Bunu ikinci kez söylemesinin hemen ardından Gerar Kralı Avimelek, Tanrı'nın varlığının İshak'la birlikte olduğunu ve İshak'ın "RAB tarafından kutsandığını" (26:28-29) açık bir şekilde çözmüştü. RAB İbrahim'e verdiği bereketi Yakup'a şu şekilde ifade etmişti: "Seninle birlikteyim. Gideceğin her yerde seni koruyacak ve bu topraklara geri getireceğim. Verdiğim sözü yerine getirinceye kadar senden ayrılmayacağım" (28:15; krş. 31:3; 46:3-4). RAB bereketin, kendisiyle en üst seviyede doğru bir ilişki kurmakla ilgili olduğunu Yaratılış kitabının okuyucularına tekrar tekrar bildirmiştir. Bu ilişki sadece bereketin bir kısmı olmakla kalmaz, bereketin tam özüdür.

*"Tanrısal bereketin özü,
'Ben seninle olacağım'
sözüdür."*

Bereketin elbette "Tanrı ile ilişki"den daha geniş bir anlamı bulunmaktadır (eğer bulunmasa bile yine de lütfun harikulade bir göstergesi olmaya devam edecektir!) ama bereket Tanrı ile ilişki *olmaksızın* bir anlama sahip değildir. Bereket bağlam içinde ne anlam ifade ederse etsin (doğurganlık, yaşam, zenginlik vb.) Tanrı ile ilişki daima bereketin esas dayanak noktasıdır. Yine de her ilişki diğerlerinden belirgin farklılık gösterebilir. Tanrı, bir yandan yedinci günü bereketleyip yedinci gün ile sıra dışı bir bağ kurmuştur (2:3). Öte yandan, Yaratılış 1'de beşinci günde balıklar ile kuşları, altıncı günde de erkek ile kadını benzer şekilde bereketlemiştir.¹⁹ James McKeown bu iki bereket arasında farka çok güzel ışık tutar:

Bu bereketler iki farklı ilişki seviyesini işaret edecek şekilde dile getirilmiştir. İnsanlara sunulan bereket "kendilerine" söylenmiştir ama balıklar ile kuşlara sunulan bereketler sadece

dile getirilmiştir ve “onlara” ifadesi bulunmamaktadır. Tanrı diğer canlıları da bereketlemiş olmasına karşın daha yakın ilişkiyi yansıtan aslında insana sunulan bereketlerdir.²⁰

Bereketin tersine Tanrı'nın laneti de ilahi ilişkinin paramparça oluşunu belirtir. Kayın örneğine değinmiştik; Yaratılış kitabındaki öteki lanetler de bu noktayı daha da açmaktadır. Sözü edilen ilk lanetteki ebedi düşmanlık, yılan ile insan arasındaki önceki iyi ilişkiyi yok etmiştir (3:14).²¹ Sonraki lanette, Tanrı insan ile toprak arasında kurmuş olduğu ilişkiyi bozmuştur: İnsan artık toprağın bolluğundan canının istediği gibi yararlanamayacaktır; bundan sonra zahmetle emek vermesi ve ekmeğini hep zorlukla çıkarması gerekecektir (3:17; 5:29; krş. 1:29-30; 2:5,16). Sonrasında, Kenan Tanrı'nın bereketlerinden uzaklaştığında Kenan'ın doğal evlatlık ilişkileri de bozulmuştur (9:25-27). Daha da sonrasında, Avram'a veya Yakup'a lanet eden herkesin Tanrı'nın bereketinden uzak kalacağı bildirilmiştir (12:3; 27:29); son olarak da, lanetli eylemlerinden dolayı Şimon ile Levi büyük oğul olma gibi bazı ailevi ayrıcalıklarını küçük kardeşlerine kaptırmış olacaktır (49:7-12).

Günaha düşüşün ardından Tanrı'nın “insanı” lanetlememesi can alıcı öneme sahiptir (3:17-19). Hatta aksine, olayların tuhaf bir şekilde tersine döndüğü bir şey olmuş, Tanrı toprağı lanetlemiştir. Yaratılış kitabında Tanrı'nın laneti de bereketi de hiçbir zaman aynı kişiye verilmez, buna en uygun durumlarda bile böyle bir şey gerçekleşmez.²² Tanrı Adem ile Havva'yı bereketlemişti ve bundan dolayı lanetlenmeleri mümkün değildi. Benzer şekilde Ham değil de Kenan lanetlenmişti, çünkü Ham Tufan'dan sonra gemiden dışarı çıktığında bereketlenmişti; bu nedenle Ham lanetlenemezdi.²³ Son olarak, (Yakup'tan ötürü gelen) Tanrı'nın laneti, bereketlenmiş kardeşler üzerine değil, Şimon ve Levi'nin üzerine dökülen *öfke* ile ilan edilmiş oldu (49:6-7,28). Tanrı antlaşması aracılığıyla sağlanan ilişkiyle bereketlemeyi seçtiği insanı *asla* terk etmez.

Bu gözlemler tanrısal seçim ile tanrısal bereketin iç içe geçmiş olduğunu gösteren ilk belirtilerdir. Friedrich Horst'un yazdığı gibi, “Böylesi bir bereketi kim alabilir? Tanrı insan soyunu sadece insan oldukları için bereketlemiş, onlar sayesinde de diğer canlıları bereketlemiştir. Seçim ile bereket birbirleriyle yakından ilişkilidir.”²⁴ Bu tür ifadeler birçok çeşit teolojik duyguyu gözünde canlandırmak gibidir ama buradaki temel nokta basittir: Tanrı, bereket ilişkisini kurmak üzere seçtiği kişi O'na ait olduğunda onunla birlikte yürür.²⁵ Bereketin ve lanetin tek kaynağı Tanrı'dır ve O'nun eylemleri mutlak bir kararlılık içerir. **E**

Kaynak: “A Biblical Theology of Blessing in Genesis”, *Themelios* Cilt 42, Sayı 1 (2017), s. 63-69. İzin ile kullanıldı.

Sonnotlar

¹ İbranicedeki *barak* kelimesi ve eşasılı kelimeler, bu makalede “bereket” olarak tercüme edilmiştir. Bu sözcük Türkçe Kutsal Kitap tercümelerinde birkaç farklı kelime şeklinde çevrilmiştir: *Kutsama, ne mutlu, bereketli kılma, mübarek kılma, armağan* (Yar. 33:11 – KK). Bununla birlikte bir insanın “Rab'bi bereketlemesi” şükran veya övgü ifadesidir. Bu özel anlamın belli olması için ‘Rab’be övgüler olsun’ şeklinde tercüme edilmiştir. Sonra bu konuyu daha detaylı inceleyeceğiz.

² Her ne kadar muhafazakâr din uzmanlarının çoğu Yaratılış kitabındaki bu anahtar ögeyi gözden kaçırmış olsa da, bereketi çoğunlukla antlaşma çalışmalarının beraberinde, onların küçük bir parçası olarak ele almıştır. Aynı zamanda, Yaratılış kitabında “İsrail'in sihir ile ilgili eski inanışları,” “batıl inançlar,” “bir kişinin ‘bereketleme sözünün’ gücü” gibi Şamanizm göndermeleri olmaksızın, Tanrı'nın berekete yaklaşımını bütün halde bulmak zordur.

³ Gordon J. Wenham, *Genesis 1–15*, Word Bible Commentary dizisi (Waco, Teksas: Word, 1987), s. 275. Bereket Kutsal Kitap'ta ortalama şu oranlarda yer alır: Yaratılış kitabındaki ayetlerin %5,68'i (87 kez), Yasa'nın Tekrarı kitabının %4,69'u (45 kez), Mezmurlar'ın %4,51'i (111 kez) ve Luka kitabının %2,61'i (30 kez). Bundan farklı olarak Murtonen, Yaratılış kitabında berekete ilişkin 45 “metin”, Yasa'nın Tekrarı'nda 37 ve Mezmurlar'da 58 metin gösterir. A. Murtonen, “The Use and Meaning of the Words *Lebârek* and *Berâkâh* in the Old Testament,” *Vetus Testamentum*, Cilt 9, Sayı 1 (1959), s.159.

⁴ Yaratılış 27:29'da bir lanetleme olayından bahsedilirken “lanet” sözcüğü iki kez kullanılır.

⁵ Yaratılış 8:21; 12:3 (Türkçe tercümede kullanılan “lanet” sözcüklerinden ilki); 27:12-13 ayetlerinde yine “lanetlemek” olarak tercüme edilen başka bir İbranice sözcük kullanılır. Bu ayetler soylarla ilgili kısımlarda kullanılmaz (krş. 12:3).

⁶ “Lanet” kelimesi (*arar*) Türkçede anlam akışını taşıması açısından iki kez kullanılmıştır ama İbranicede sadece bir kez kullanılmaktadır.

⁷ Victor Hamilton, *Handbook on the Pentateuch* (Grand Rapids, Michigan: Baker, 1982), s. 18.

⁸ Claus Westermann bu konuda şunları söyler: “İnsanın itaatsizliğine ve ceza almış olmasına rağmen, Yaratılış'ta insana verilmiş bereketlere dokunulmamıştır... Şu anda Tanrı'dan ayrı düşmüş insan Tanrı tarafından her zaman bereketlenmiştir.” *Creation*, çev. John J. Scullion (Philadelphia: Fortress, 1974), 104.

⁹ Üç temel nesil boyunca (gök ile yer, Adem ve Nuh) bereketten sadece üç kez, lanetten ise beş kez söz edilmiştir.

- ¹⁰ James McKeown, *Genesis, Two Horizons Old Testament Commentary* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2008), s. 222.
- ¹¹ Allen P. Ross, *Creation and Blessing* (Grand Rapids, Michigan: Baker, 1998), s. 73.
- ¹² Yazar genellikle “bereketli insanın” “mutlu insan” olduğunun söylendiğini iştirmiştir, bu da onda “bereketlemenin” neredeyse “mutlu kılmak” ile aynı olduğu izlenimi uyandırmıştır. Samuel Horn bereket ile mutluluk arasındaki bu ilişkinin yeterli olmadığına işaret etmiş ve “bereketlenmiş” ile “onaylanmış” sözcüğü arasındaki ilişki üzerinde durmuştur. (“Partakers of the Divine Nature,” Uluslararası Northland Üniversitesindeki vaaz sunumu, 5 Mayıs 2009). Bu açıklama çok başarılı olmasa da bereketin, en azından Yaratılış kitabı bağlamında, ilişkiye yönelik doğasına işaret eder.
- ¹³ İnsanların Tanrı’yı bereketlemesine daha sonra değineceğiz, ancak açıkçası bu konunun bu tanımlamayla sınırlandırılması da pek mümkün değildir.
- ¹⁴ Johannes Pedersen, *Israel: Its Life and Culture*, Gözden Geçirilmiş Basım, 2 Cilt (Atlanta, Georgia: Scholars, 1991), Cilt 1, s. 182, 190; John N. Oswalt, “(barak) to kneel, bless, praise, salute, curse”, *Theological Wordbook of the Old Testament*, 2 Cilt (Chicago: Moody Press, 1980), Cilt 1, s. 132.
- ¹⁵ James McKeown bunu “Bereketler ve Lanetler” başlığı altında açıklığa kavuşturur, “Blessings and Curses,” *Dictionary of the Old Testament: Pentateuch*, dü. T. Desmond Alexander ve David W. Baker (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2003), s. 84-85.
- ¹⁶ Walter C. Kaiser, Jr. şunu yazmıştır: “Ataların hayatlarını anlatan metinler boyunca vaadin bereketinin bir başka yönü olarak tekrarlanan bir tema daha vardır. En yalın haliyle ifade edersek, bu Tanrı’nın varlığının işaretidir: ‘Seninle olacağım.’” *Toward an Old Testament Theology* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1978), 94; krş. Rolf Rendtorff, *The Problem of the Process of Transmission in the Pentateuch*, çev. John J. Scullion, *Journal for the Study of the Old Testament* Ek 89 (Sheffield, İngiltere: JSOT Press, 1977), s. 66-67.
- ¹⁷ Ross, *Creation and Blessing*, s. 74.
- ¹⁸ “Tanrı’nın önünde yürümek, kişinin tüm yaşamını Tanrı’nın varlığına, vaatlerine ve taleplerine doğru yönlendirmesi demektir.” Bruce K. Waltke ve Cathi J. Fredricks, *Genesis* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2001), s. 259.
- ¹⁹ Bu buyruk niteliğindeki bereketler, canlılara Tanrı ile özel ilişkilerinden dolayı verilmiştir (1:22,28; 9:1,7). Daha sonraki örneklerde, Tanrı Yakup’un adını İsrail olarak değiştirerek onu bereketledi ve kendisini “El Şaday” olarak tanıttı Yakup’a “verimli ol, çoğal” buyruğunu verdi (35:9-12). Bu şekilde, buyruk niteliğindeki bereketler, belirgin bir biçimde bereketin ilişki doğasına ışık tutar. (Yakup’un yaşadığı bu olaylardan hemen sonraki paragrafta, bu buyruğa bağlılığın ve buyruğun kısa dönemde gerçekleşen bir icrası olarak Benyamin dünyaya gelmiştir.
- ²⁰ James McKeown, *Genesis*, s. 222.
- ²¹ Henry Brichto bu yorumu oldukça kuvvetle destekler ve bazı yerlerde lanetin “uzaklaştırma” gücüne sahip olduğunu vurgular. “The Problem of Curse in the Hebrew Bible,” *Society of Biblical Literature Monograph Series 1* (Philadelphia, Pennsylvania: Society of Biblical Literature and Exegesis, 1963), s. 83-85.
- ²² Bu fikri burada devam ettiremeyiz ama Tanrı’nın Kutsal Kitap’ta hem bereketlediği hem de lanetlediği tek kişi İsa’dır (krş. Rom. 9:5; Gal. 3:13-14). Bu durum burada karşımıza çıkan kurtuluş konusunun ne kadar derin olduğunun önemini vurgular. (Garip olan şu ki, karada yaşayan canlılar Yaratılış 1’de açıkça bereketlenmemiştir; bu nedenle Yaratılış 3’te lanetlenecek yılan bile hem bereketlenen hem de lanetlenen olarak görülmez.)
- ²³ Bazı uzmanlar Ham’ın bereketlenmiş olmasını veya doğruluğunun en azından lanetlenmemiş olmamasından kaynaklandığını düşünür. Bu fikrin temeli Şehit Justin’in dönemine dek uzanır (*Trypho ile Diyalog* 139; krş. Gordon Wenham, *Family in the Bible* adlı eserinde “Family in the Pentateuch.”, dü. Richard S. Hess ve M. Daniel Carroll R. (Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2003), s. 201). Dahası, Kenan’ın Ham’ın yerine lanetlenmesi, Tanrı’nın emriyle yürürlüğe girmiş bir karar olarak görülmelidir; George Bush’un deyimiyile “esinlenmiş öngörü” ve “küçük düşürücü peygamberlik” sözleriyle ifade edilir. *Notes, Critical and Practical, on the Book of Genesis*, 2 Cilt (New York: E. French, 1839), Cilt 1, s. 162.
- ²⁴ Friederich Horst, “Segen und Segenshandlungen in der Bibel,” *Evangelische Theologie* Sayı 7 (1947/48), s. 23-27, alıntılanan eser Claus Westermann, *Blessing in the Bible and the Life of the Church*, çev. Keith Crim (Philadelphia, Pennsylvania: Fortress, 1978), s. 27.
- ²⁵ Birkaç örnekte bereket, sanki onu doğrudan almış birinden diğerine aktırıldığı halde ikinci kişiyi ilişkiel bakımdan derin bir bereketle bütünüyle bereketlemiyor gibi görünür. Örneğin, İsmail ile Esav babalarının tanrısal bereketinden dolayı bereketlenmişler gibi görünmektedir (17:18,20; 27:38-41; 33:11; krş. İbr. 12:16-17); apaçık belirgin olan örnek, Lavan ile Potifar’ın kendileri için çalışan kişiden dolayı bereketlenmeleridir (30:27-30; 39:5-6). Kaiser, Yakup ile Yusuf’u şöyle tarif eder: “Öylesine bereketlenmiştir ki bu iki kişi, zenginlikleri çevrelerindekiyle bile taşar” (*Toward an Old Testament Theology*, s. 98). Bunlardan başka iki olayda ataların kralları bereketlediği görülür: Yakup çok açık biçimde Firavun’u bereketler (47:7,10), İbrahim’in vefatından ve Tanrı’nın İshak’ı da bereketlediğini bildirmesinden sonra Gerarlı Avimelek bereketlenmiş İshak ile dostluk kurmaya çalışır (26:3-4,12,24,29). Taşan bereketleri alabilmek için bereketlenen kişinin bereketleyen insanın Tanrı ile ilişkisinin samimiyetine sahip olması gerekmektedir. Kenneth A. Mathews’un işaret ettiği gibi, verimli olan ve çoğalan tüm uluslar bir dereceye kadar bereketten faydalananlardır (*Genesis 1-11:26*, The New American Commentary Cilt 1 [Nashville, Tennessee: B&H, 1996], s. 298, 429). Diğer deyişle, öteki ulusların RAB ile aralarında seçime dayalı bir ilişkileri bulunması söz konusu olmadan sırf bereketlenmiş Tanrı halkından dolayı bereketin *ayrıcalıklarına* erişmeleri mümkündür.

Kutsal Kitap Ayetleri Ekseninden İsa Mesih'in Tanrı Oğulluğu

▼ Murat Bağır

İsa Mesih'in Tanrı Oğlu kavramı ülkemizde en çok sorgulanan Hristiyan öğretisi konularından biridir. Bu makale serisinde konuyu üç bölümde işliyoruz. Geçtiğimiz sayıdaki ilk makalede “İznik-İstanbul Bildirgesi ekseninden İsa Mesih'in Tanrı Oğulluğu” konusunu işlemiştik. Aşağıda bulunan ikinci makalede, Kutsal Kitap ayetleri ele alınarak Kutsal Kitap'ta Tanrı Oğlu kavramına nasıl yer verildiği konusu irdelendi ve İznik-İstanbul Bildirgesi'ndeki ifadelerin Kutsal Kitap'a uygunluğu tespit edildi. Bu iki makalenin imanlı kardeşlerin Hristiyan bakış açısından bu iki konuyu daha iyi anlamalarına yardımcı olacağını umuyorum. Sonraki üçüncü makalede bu konuda Müslüman akrabalarımızdan, arkadaşlarımızdan, komşularımızdan aldığımız eleştirileri ve soruları ele alarak ilk iki makale temelinde bunları cevaplamaya ve kuşkularını gidermeye çalışacağız.

1. Kutsal Kitap'ta ‘Tanrı Oğlu’ Kavramının Kullanımları

Kutsal Kitap'ta Tanrı oğlu kavramı çeşitli kişi ve gruplar için kullanılır. Öncelikle, insanlara Tanrı oğlu olarak hitap edildiğini görüyoruz, çünkü Tanrı tarafından, O'nun benzerliğinde ve suretinde yaratılmışlardır. Örneğin Adem'e Tanrı Oğlu diye hitap edilir (Luk. 3:38). İnsanlar Tanrı tarafından yaratıldığından Tanrı Baba olarak tanımlanır ve insanlar birbirlerinin kardeşleri olarak görülür (Mal. 2:10). Pavlus, Atina'da felsefecilerle konuşurken, “Biz de O'nun soyundanız” (Elç. 17:28) tabirini bu bilinçle kullanmıştır.¹

İkinci kullanım Tanrı'nın seçilmiş halkının “oğul” olarak tanımlanmasıdır. İsrail, Tanrı'nın antlaşma yaptığı seçilmiş halkı olarak “oğul” diye tanımlanır (Çık. 4:22,23). Yeni Antlaşma'da imanlılar Tanrı'nın çocukları olarak tanımlanır (Rom. 8:14-19; Gal. 3:26; 4:5-7).²

Üçüncü kullanımda, Davut'un krallık soyu Tanrı'nın oğlu olarak tanımlanır (2Sa. 7:14). Davut'un soyunun krallığı Tanrı'nın egemenliğini yansıtır, asıl Kral olan Tanrı'dır. Davut'un soyu krallığını Tanrı'nın krallığının hâkimiyeti altında sürdürür. Davut'un soyunun egemenliğinin sonsuzlarca süreceği söylenir (2Sa. 7:16), dolayısıyla bunun dünyasal bir krallıktan çok ruhsal bir krallık olduğunu, yani Mesih'in krallığı olduğunu anlayabiliriz, çünkü Davut'un soyunun ebediyen dünyasal bir krallık sürdürdüğünü göremiyoruz. Bu kavrama

Mezmun 89'da (89:27-29) ve Mezmun 2:7'de tekrar değiniliyor.³ Başka bir kullanım, ilahi varlıklara Kutsal Kitap'ta bazen Tanrı'nın oğlu olarak hitap edilmesidir (Eyü. 1:6).⁴

Son olarak İsa Mesih için kullanılan Tanrı Oğlu vardır. Melek, Meryem'e İsa'nın doğacağını bildirirken O'na Tanrı Oğlu deneceğini de belirtti (Luk. 1:35). İsa'nın dağda görünümü değiştiğinde Tanrı, "Sevgili Oğlum budur" diyerek İsa Mesih'i oğul olarak niteledi (Mat. 17:5). Yahya, İsa'nın oğul olduğunu söyledi (Yu. 3:35-36). Elçiler, İsa'nın oğul olduğunu bildirdiler (Elç. 9:20; Va. 2:18; 1Se. 1:10; Rom. 1:9; 5:10; 8:29; 1Ko. 1:9; 1Yu. 1:3).⁵

2. İsa Mesih'in Tanrı Oğulluğu

İsa'ya Tanrı Oğlu denmesi diğer Tanrı Oğlu kullanımlarından farklıdır, çünkü İsa tanrısal doğaya paydaştır (Rom. 8:3; Gal. 4:4; İbr. 4:14). İsa'nın tanrılığını gösteren metinlere Kutsal Kitap'tan baktığımızda kısaca şunları söyleyebiliriz: İsa, Tanrı'ya ait niteliklere sahip olduğunu söyledi veya gösterdi. Örneğin, günahları bağışladı (Mar. 2:5), dünyayı yargılayacağını söyledi (Mat. 25:31-46), mucizeler yaptı (Mat. 14:19), doğaya hakim olduğunu gösterdi (Mat. 8:26-27), tapılmaya layık görüldü (Flp. 2:9-11; İbr. 1:6), her şeyi biliyordu (Mar. 2:8; Yu. 6:64; 2:25).

Ayrıca, Eski Antlaşma'da Tanrı adı İsa Mesih için de kullanılmıştır (Yşa. 9:6). Yeni Antlaşma'da da İsa Mesih için Tanrı adı kullanılmıştır (1Yu. 1:1, 18; Rom. 9:5; Tit. 2:13; İbr. 1:8; 2Pe. 1:1).

Yeni Antlaşma'da Rab kelimesinin İsa Mesih'in tanrılığını ifade etmek için de kullanıldığını görüyoruz. Örneğin, Matta 3:3'te "Rab'bin yolunu hazırlayın, geçeceği patikaları düzleyin" ifadesi Yeşaya 40:3'ten alıntılanmıştır. Dolayısıyla, Matta 3:3'te İsa için kullanılan Rab kelimesi Yeşaya 40:3'teki Tanrı kelimesini ifade etmektedir.⁶

"İsa'ya Tanrı Oğlu denmesi diğer Tanrı Oğlu kullanımlarından farklıdır, çünkü İsa tanrısal doğaya paydaştır."

Bunlara ek olarak, İsa Mesih'in sonsuz varoluşunu ortaya koyan metinler vardır. Örneğin, Yuhanna 8:58'de İsa Yahudilere "İbrahim doğmadan önce ben varım" diye cevap vererek "ben varım" ifadesiyle, Tanrı'nın yanan çalıda kendini Musa'ya tanıttığı zaman kullandığı "Ben Ben'im" ifadesinin aynısını söylemiş olur. Vahiy 22:13'te İsa kendisi için "Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son Ben'im" diyerek sonsuzluğunu ifade etti.⁷

Bunların dışında İsa, Baba Tanrı ile eşitliğini de ifade etti (Yu. 5:12; 19:7; Mat. 26:63).

İsa Mesih, Meryem'den Kutsal Ruh aracılığıyla doğduğu için Tanrı Oğlu olmadı, insan bedeni almadan önce de Tanrı Oğlu'ydu. İsa Mesih Tanrı ile aynı özü paylaşıyordu. Kutsal Kitap'ın ayetlerinden buna biraz daha yakından bakalım.

2.1 İsa Mesih Tanrı'dan 'Tek Doğan' Oğul'dur

Söz, insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini –Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini– gördük. (Yu. 1:14)

Tanrı'yı hiçbir zaman hiç kimse görmedi. Baba'nın bağrında bulunan ve Tanrı olan biricik Oğul O'nu tanıttı. (Yu. 1:18)

Çünkü Tanrı dünyayı o kadar çok sevdi ki, biricik Oğlu'nu verdi. Öyle ki, O'na iman edenlerin hiçbiri mahvolmasın, hepsi sonsuz yaşama kavuşsun. (Yu. 3:16)

O'na iman eden yargılanmaz, iman etmeyen ise zaten yargılanmıştır. Çünkü Tanrı'nın biricik Oğlu'nun adına iman etmemiştir. (Yu. 3:18)

Tanrı biricik Oğlu aracılığıyla yaşayalım diye O'nu dünyaya gönderdi, böylece bizi sevdiğini gösterdi. (1Yu. 4:9)

Yukarıdaki ayetlerde "biricik" diye çevrilen kelime, İncil'in Grekçe orijinalinde *monogenes* tir. *Monogenes* kelimesi eşsiz, biricik anlamına da gelmekle birlikte, son elli yıl öncesine kadar tarih boyunca Hristiyanlar tarafından "tek doğan oğul" kavramı yaygın kullanılmıştır. "Tek doğan oğul" anlamı bu ayetlere biricik kelimesinden daha uygun bir çeviri olarak oturmaktadır. Yani çevirinin "tek doğan oğul" veya buna benzer bir kavram kullanılarak yapılması, ayetlerin tam anlamını daha iyi ortaya çıkaracaktır. Örneğin, Yuhanna 1:14 ayetinin Grekçesinde "oğul" kelimesi değil, *monogenes* geçer.⁸ Bu ayetteki *monogenes* kelimesi sadece biricik olarak çevrilseydi ayetteki bu kısmın "biricik yüceliğini gördük" diye çevrilmesi lazımdı. Ancak bu durumda çeviri ayetin anlamını tam veremeyecekti. Bu nedenle çevirmenler oğul kelimesini ekleyerek ayetin anlamını iletmeye çalıştılar. Hâlbuki *monogenes*'in tarihte de kabul gören anlamıyla, yani tek doğan oğul olarak çevirselendi bu eklemeye gerek kalmayacaktı. Dolayısıyla, bu ayetlerde *monogenes* kelimesi tarihte kabul edilen anlamında kullanıldığında bize İsa Mesih'in Tanrı'dan doğan tek oğul olduğunu

bildirmektedir. İsa Mesih, Tanrı ile aynı özden ve O'ndan ezelde doğan tek oğuldur. Başka hiç kimse bu özelliğe sahip değildir. İsa Mesih'in bu anlamda oğulluğu eşsizdir.

"İsa Mesih, Tanrı ile aynı özden ve O'ndan ezelde doğan tek oğuldur."

2.2 İsa Mesih'in Tanrı'dan Geldiğini Gösteren Ayetlerden Birkaçı

İsa, "Tanrı Babanız olsaydı, beni severdiniz" dedi. "Çünkü ben Tanrı'dan çıkıp geldim. Kendiliğimden gelmedim, beni O gönderdi. (Yu. 8:42)

Ben O'nu tanırım. Çünkü ben O'ndanım, beni O gönderdi. (Yu. 7:29)

Ben Baba'dan çıkıp dünyaya geldim. Şimdi dünyayı bırakıp Baba'ya dönüyorum. (Yu. 16:28)

Baba, dünya var olmadan önce ben senin yanındayken sahip olduğum yücelikle şimdi beni yanında yücelt. (Yu. 17:5)

Tanrı, Oğlu Rabbimiz İsa Mesih'le ilgili bu Müjde'yi peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılar'da önceden vaat etti. Rabbimiz İsa Mesih beden açısından Davut'un soyundandır; kutsallık ruhu açısından ise ölümden dirilmekle Tanrı'nın Oğlu olduğu kudretle ilan edildi. (Rom. 1:2-4)

İnsan benliğinden ötürü güçsüz olan Kutsal Yasa'nın yapamadığını Tanrı yaptı. Öz Oğlu'nu günahlı insan benliğinde günah sunusu olarak gönderip günahı insan benliğinde yargıladı. (Rom. 8:3)

Ama zaman dolunca Tanrı, Yasa altında olanları özgürlüğe kavuşturmak için kadından doğan, Yasa altında doğan öz Oğlu'nu gönderdi. (Gal. 4:4)

Bu ayetlere baktığımızda İsa Mesih'in öncesizliğini ve Baba'dan çıkıp geldiğini görüyoruz. Tanrı Oğlu beden almadan önce, yani Meryem'den doğmadan önce de hep vardı. O, Oğul Tanrı olarak Baba ile ezelde birlikteydi ve Baba'dan ayrı bir kişiydi, fakat çıkıp geldiği Baba Tanrı ile aynı tanrısal özü paylaşıyordu. Oğul Tanrı'nın var olmadığı hiçbir zaman yoktur. İsa Mesih'i dünyaya gönderen Baba Tanrı'dır.

2.3 İsa Mesih'in Baba ile Eşitliğini Gösteren Ayetlerden Bazıları

Ben ve Baba biriz. (Yu. 10:30)

Yine biliyoruz ki, Tanrı'nın Oğlu gelmiş ve gerçek Olan'ı tanımamız için bize anlama gücü vermiştir. Biz gerçek Olan'dayız, O'nun Oğlu İsa Mesih'teyiz. O gerçek Tanrı ve sonsuz yaşamdır. (1Yu. 5:20)

İsa susmaya devam etti. Başkâhin ise O'na, "Yaşayan Tanrı adına ant içmeni buyuruyorum, söyle bize, Tanrı'nın Oğlu Mesih sen misin?" dedi. İsa, "Söylediğin gibidir" karşılığını verdi. "Üstelik size şunu söyleyeyim, bundan sonra İnsanoğlu'nun, Kudretli Olan'ın sağında oturduğunu ve göğün bulutları üzerinde geldiğini göreceksiniz." Bunun üzerine başkâhin giysilerini yırtarak, "Tanrı'ya küfretti!" dedi. "Artık tanıklara ne ihtiyacımız var? İşte küfürü işittiniz. Buna ne diyorsunuz?" "Ölümü hak etti!" diye karşılık verdiler. (Mat. 26:63-66)

Ama İsa onlara şu karşılığı verdi: "Babam hâlâ çalışmaktadır, ben de çalışıyorum." İşte bu nedenle Yahudi yetkililer O'nu öldürmek için daha çok gayret ettiler. Çünkü yalnız Şabat Günü düzenini bozmakla kalmamış, Tanrı'nın kendi Babası olduğunu söyleyerek kendisini Tanrı'ya eşit kılmıştı. (Yu. 5:17-18)

"Yahudi din adamları İsa Mesih'in konuşmalarında kendisini Tanrı ile aynı yetki ve yücelikte gördüğünü anladılar."

Çünkü bize bir çocuk doğacak,

Bize bir oğul verilecek.

Yönetim onun omuzlarında olacak.

Onun adı Harika Öğütçü, Güçlü Tanrı,

Ebedi Baba, Esenlik Önderi olacak.

Davut'un tahtı ve ülkesi üzerinde egemenlik sürecek.

Egemenliğinin ve esenliğinin büyümesi son bulmayacak.

Egemenliğini adaletle, doğrulukla kuracak

Ve sonsuza dek sürdürecektir.

Her Şeye Egemen RAB'bin gayreti bunu sağlayacak. (Yşsa. 9:6-7)

Günümüzde bazı kişiler İsa Mesih'in kendisinin Tanrı olduğunu söylemediğini ileri sürerler. İsa Mesih direkt olarak "ben Tanrı'yım" şeklinde kendisinin tanrılığını ifade etmemiştir ama başka sözlerle bunu ifade etmiştir. Örneğin, İsa Mesih'in kendisi de Baba ile aynı doğadan, yani özden olduğundan söz ederek O'na eşit olduğunu ifade etmiştir (Yu. 10:30; 7:29). Başka bir yerde de O'nu tanımanın Baba'yı görme ve tanıma ile eşit olduğunu açıkça belirtmiştir (Yu. 14:7-9).⁹ Sadece İsa Mesih'in kendisi ve Yeni Antlaşma bunu ifade etmez, Eski Antlaşma da bunu önceden bildirmiştir. Yahudi din adamları İsa Mesih'in konuşmalarında kendisini Tanrı ile aynı yetki ve yücelikte gördüğünü anladılar, fakat bunu Tanrı'ya küfür olarak gördüklerinden çok sert tepki verdiler.

2.4 İsa Mesih Tanrı Sözü

Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı. Başlangıçta O, Tanrı'yla birlikteydi. Her şey O'nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O'nsuz olmadı. Yaşam O'ndaydı ve yaşam insanların ışığıydı. Söz, insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini –Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini– gördük. (Yu. 1:1-4, 14)

Oğul İsa Mesih insan bedeni alarak dünyaya gelmeden önce vardı ve Tanrı ile birlikteydi. Oğul İsa Mesih Tanrı'ydı, yani Tanrı ile aynı özü paylaşıyordu ve ezeliydi. Başlangıçta her şey yaratılırken Tanrı, kendi Sözü, yani Oğul aracılığıyla her şeyi yarattı. Oğul tüm yaratılışa yaşam veren Tanrı'dır. Tanrı Sözü sadece söylenen tanrısal söz değildir, tanrısal bilgeliği de içerir. Tanrı'nın aracılığıyla bilge bir mimar gibi tüm yaratılışı yaratan ve öncesizlikten beri var olan Oğul Tanrı beden alıp insan oldu, dünyada yaşadı. Böylece Tanrı'nın yüceliğini bize gösterdi.

Yaşam Sözü'yle ilgili olarak başlangıçtan beri var olanı, işittiğimizi, gözlerimizle gördüğümüzü, seyredip ellerimizle dokunduğumuzu duyuruyoruz. Yaşam açıkça görüldü, O'nu gördük ve O'na tanıklık ediyoruz. Baba'yla birlikte olup bize görünmüş olan sonsuz Yaşam'ı size duyuruyoruz. Evet, sizin de bizlerle paydaşlığınız olsun diye gördüğümüzü, işittiğimizi size duyuruyoruz. Bizim paydaşlığımız da Baba'yla ve Oğul İsa Mesih'ledir. (1Yu. 1:1-3)

“İsa Mesih, Baba'dan gelen Sonsuz Yaşam olarak tanımlanıyor, çünkü O Tanrı olduğundan ötürü yaşamdır ve yaşamın kaynağıdır.”

Burada öncesizlikten beri Baba Tanrı ile birlikte var olan ve beden alıp insan olarak dünyada yaşayan Tanrı Sözü Oğul İsa Mesih, Baba'dan gelen Sonsuz Yaşam olarak tanımlanıyor, çünkü O Tanrı olduğundan ötürü yaşamdır ve yaşamın kaynağıdır. Dolayısıyla başkasına da sonsuz yaşam verebilir. Tanrı'dan başka hiçbir kimse sonsuz yaşam veremez.

2.5 İsa Mesih Tanrı'nın Görünümü

Tanrı eski zamanlarda peygamberler aracılığıyla birçok kez çeşitli yollardan atalarımıza seslendi. Bu son çağda da her şeye mirasçı kıldığı ve aracılığıyla evreni yarattığı kendi Oğul'yla bize seslenmiştir. Oğul, Tanrı yüceliğinin parıltısı, O'nun varlığının öz görünümüdür. Güçlü sözüyle her şeyi devam ettirir. Günahlardan arınmayı sağladıktan sonra, yücelerde ulu Tanrı'nın sağında oturdu. (İbr. 1:1-3)

Oğul, Tanrı'nın varlığının görünümüdür, yani aynı doğaya paydaştır. Tanrı'nın yüceliğinin parıltısıdır, yani Tanrı ile aynı görkeme sahiptir. Işıktan çıkıp gelen ışık gibi, Tanrı'dan gelen Tanrı'dır.

Görünmez Tanrı'nın görünümü, bütün yaratılışın ilk doğanı O'dur. Nitekim yerde ve gökte, görünen ve görünmeyen her şey –tahtlar, egemenlikler, yönetimler, hükümlerlikler– O'nda yaratıldı. Her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için yaratıldı. Her şeyden önce var olan O'dur ve her şey varlığını O'nda sürdürmektedir. Bedenin, yani kilisenin başı O'dur. Her şeyde ilk yeri alsın diye başlangıç olan ve ölümler arasından ilk doğan O'dur. Çünkü Tanrı bütün doluluğunun O'nda bulunmasını uygun gördü. (Kol. 1:15-19)

Bütün yaratılış Oğul Tanrı aracılığıyla ve O'nun için yaratılmıştır. Her şeyin varlığını Oğul devam ettirir. Oğul başka bir tanrı değildir. Her zaman var olan Oğul Tanrı beden alıp tek olan ebedi Tanrı'yı bize açıklamıştır. Çünkü Oğul İsa Mesih, Tanrı'nın bütün doluluğunun, yani bütün tanrısallığının bulunduğu tam, mükemmel görünümüdür. Tüm yaratılışa egemen olduğu gibi, ölüme de tam egemen Tanrı'dır.¹⁰

Mesih İsa'daki düşünce sizde de olsun. Mesih, Tanrı özüne sahip olduğu halde, Tanrı'ya eşitliği sımsıkı sarılacak bir hak saymadı. Ama kul özünü alıp insan benzeyişinde doğarak ululuğunu bir yana bıraktı. İnsan biçimine bürünmüş olarak ölüme, çarmıh üzerinde ölüme bile boyun eğip kendini alçalttı. (Flp. 2:5-8)

Bu ayetler Oğul Tanrı'nın, Baba Tanrı ile eşit olduğunu ve bu eşitliği sonradan kazanmadığını, halihazırda zaten O'nunla aynı öze, yani aynı doğaya sahip olduğunu çok açık ifade etmektedir. Yani öncesizlikten beri var olan Oğul İsa Mesih tümüyle ulu Tanrı'dır.

Çünkü Tanrılığın bütün doluluğu bedence Mesih'te bulunuyor. (Kol. 2:9)

Tanrı'nın bütün tanrısallık nitelikleri, sıfatları, beden almış Oğul İsa Mesih'te bulunuyor. Yani Tanrı'da Tanrı'yı Tanrı yapan ne karakteristik özellikler varsa hepsi aynen Mesih'te de var.

3. Sonuç

Özet olarak, Kutsal Kitap ayetleri bize İsa Mesih'in, Tanrı Oğlu olduğunu çok açık ifade etmektedir. Tanrı Oğlu beden alıp dünyada yaşamadan önce de hep vardı. O yaratılmamıştır. Öncesizlikten beri Baba Tanrı ile birlikteydi ve Tanrı'ydı. Oğul olarak Baba'dan ayrıdır ama Baba ile aynı özendir ve Baba Tanrı ile tümüyle aynı tanrısallık niteliklere sahiptir. O yüzden Oğul İsa Mesih, Baba ile eşittir. Oğul Tanrı, Baba'dan çıkıp beden aldı ve insan olarak dünyada yaşadı ve bizlere Tanrı'nın görünümü, parıltısı olarak Tanrı'nın yüceliğini gösterdi, Tanrı'yı tanıttı. Çünkü İsa Mesih tüm tanrısallık doluluğa, niteliklere, sıfatlara ve karaktere sahiptir, hiçbir eksikliği yoktur. O, yaşam kaynağı olduğundan tüm yaratılışa ve bize yaşam verir. Beden alan Oğul aynı zamanda Baba'nın aracılığıyla tüm yaratılışı yarattığı bilgelik dolu Sözü'dür. İsa Mesih, Baba'dan çıkıp gelen tek olan oğuldur, eşsizdir. Başka hiçbir kimse böyle değildir. Bu yüzden tapınılmaya layıktır. **E**

Sonnotlar

¹ George Eldon Ladd, *A Theology of the New Testament* (Grand Rapids, Michigan: W. B. Eerdmans, 1993), s. 159.

² Ladd, *A Theology of the New Testament*, s. 159-160.

³ D. A. Carson, *Jesus The Son of God* (Wheaton, Illinois: Crossway, 2012), Kindle Loc. 470-499.

⁴ Carson, *Jesus The Son of God*, Kindle Loc. 372.

⁵ Carson, *Jesus The Son of God*, Kindle Loc. 450-460.

⁶ Wayne Grudem, *Hristiyan İlahiyatı* (İstanbul, Türkiye: Yeni Yaşam Yayınları, 2005), s. 251-252.

⁷ Wayne Grudem, *Hristiyan İlahiyatı*, s. 252.

⁸ Fred Sanders ve Scott R. Swain, *Retrieving Eternal Generation* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2017), Kindle Loc. 112.

⁹ Millard J. Erickson, *Christian Theology* (Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2006), s. 702.

¹⁰ Cristopher W. Morgan ve Robert A. Peterson, *The Deity of Christ* (Wheaton, Illinois: Crossway, 2011), Kindle Loc. 127-132.

Tanrı'ya Doğru Hizmet Etme Konusunda Dört Prensiptir

■ J.M. Diener

Türkiye'deki Protestan cemaatlerin ikinci nesli yavaş yavaş kilise hizmetlerini ellerine alma yaşına ve yeteneğine erişirken, aynı zamanda birçok yabancı kardeş yıllardır kendilerini adadıkları hizmetlerden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Tarihçi bakış açısından bu aslında beklenilmesi gereken bir şeydir ve bizi şaşırtmamalı. Ancak biz sıkça ruhani hizmetlerimizi Tanrı'nın değiştirilemez çağrısı olarak algılarız. "O beni bu hizmete çağırıyor. Bunu elimden alırsa bir hiç olurum!" diye düşünürüz. Hizmetimizin bizi tanımlamasına izin veririz ve Tanrı bizi yeni bir yere götürmek isteyince buna karşı koyarız.

Başkasının yerimizi almasına izin vermeyiz.

Madalyonun öbür yüzü ise, hizmetimizden tatmin olmadığımızda erkenden bırakıp yeni bir şeye başlama hevesidir. Paldır küldür toparlanarak başka bir şeye dalarız, hizmete ne olacağını düşünmeden. Çünkü asıl hedef kendimizi tatmin etmektir, Tanrı'ya hizmet etmek değil.

"Kimliğimizi yaptıklarımıza ve hizmetteki konularımıza dayandırırız ve bu çoğunlukla bilinçaltıdır."

Bu iki tepkiyi de Türkiye'deki kiliselerde ve Hristiyan hizmetlerde gözlemledim ve ikisi de yanlış hizmet anlayışına bağlıdır. Bu kısa makalede hizmetimize yönelik doğru tutumda olmamızla ilgili dört prensibe bakacağız. Bunların ikisi net olarak Kutsal Kitap'ın öğretilerine dayalıdır. Üçüncü ve dördüncüsü ise ilk iki prensibin mantıksal sonuçlarıdır. Ama bu prensipleri doğru uygulayabilmek için önce temel bir anlayışa sahip olmamız şarttır: Mesih'te kimim ben?

Temel Anlayış: Mesih'teki Kimliğim

Kimliğimizin kaynağı nedir? Türkiye'de yeni tanıştığın biriyle arandaki diyalogda ilk soru, "Nerelisin?" olur. İkincisi, "Ne iş yapıyorsun?" Yanıt olarak "Yozgatlıyım" desem "Ankaralıyım" demekten farklı bir tepki alırım. Yaptıklarım gelince, taksi şoförüysen öğretmen olmaktan daha değersiz görülürüm. Burada kimliğimizin memleketimize ve yaptıklarımıza dayandığını görürüz. Bu anlayışları Hristiyan olunca da sürdürürüz, çünkü bunlar dünya görüşümüzün¹ bir parçasıdır. Kimliğimizi yaptıklarımıza ve hizmetteki konularımıza dayandırırız ve bu çoğunlukla bilinçaltıdır.

Halbuki, Kutsal Kitap'a göre kimliğimiz yaptıklarımıza bağlı değildir, memleketimize bağlı değildir. Kimliğimiz Tanrı'da seçilmiş olmamıza bağlıdır. Galatyalılar 3:21-29'da ırk, din, aile bağlarına bakılmaksızın iman eden herkesin Mesih'e ait olduğu net bildirilir. Artık Tanrı'nın sevilen çocuğuyum (Rom. 8:14-17; Gal. 4:6-7), Tanrı beni seçti, beni kurtardı, beni donattı (Ef.

1:3-14). Kurtuluşum sevaptan, çabadan gelmiyor, Tanrı'nın bana verdiği bir armağandır (Ef. 2:8-9). Bana verilen ruhsal armağanlar (yetenekler) de Tanrı'dan gelen lütuftur (1Ko. 12); benim bunlara katkım yok.²

Hizmetimin beni tanımlamasına izin verirsem, değerimi Tanrı'dan değil hizmetimden almış olurum ve aşağıdaki dört prensibi kavramakta zorluk çekerim. Ancak kimliğimi yukarıdaki gerçeklere bağlarsam, hizmetimi daha doğru sürdürebilirim ve doğru zamanda hizmetimden ayrılıp Tanrı'nın sunduğu yeni ufuklara yönelebilirim. Ancak bu gerçeği benimseyince aşağıdaki dört prensibi kabul edip onları temel alarak hizmetimizi doğru yapabiliriz.

Birinci Prensiptir: Sadık Olmaya Çağıldım

Tanrı'nın bizi bir hizmete çağırdığını varsayarız. Ancak, çoğu zaman bu gerçek "bu benim hizmetimdir" anlayışına dönüşür. Bunun sonucu ise başarı anlayışımızı hizmetin işlevselliğine bağlamaktır. Eğer hizmet yürürse başarılı olurum, Tanrı'nın ve insanların önünde değerim olur. Yürümezse başarısız ve böylece değersiz olurum.

Kutsal Kitap'ta farklı bir temel unsur vardır: Başarı hizmetin yürümesine değil, Tanrı'ya ve Mesih'e sadık olup olmadığımıza bağlıdır. Bu en net Matta 25:14-30'daki "Emanet Para Benzetmesi"nde görülür. Efendilerinin işlerini özenle yürüten adamlarına efendileri, "Aferin iyi ve güvenilir köle" der (Mat. 15:21,23). Buradaki "güvenilir" kelimesi ve Galatyalılar 5:22-23'teki Kutsal Ruh'un ürünlerindeki "bağlılık" ile aynı Grekçe kelime grubuna aittir.

Sadakatimizle Tanrı'nın önemli bir sıfatını yansıtmış olduğumuzu söyleyebiliriz. Rabbimiz İsa, "Sabanı tutup da geriye bakan, Tanrı'nın Egemenliğine layık değildir" uyarısında bulundu (Luk. 9:62) ve "güvenilir ve akıllı kâhya"nın ödülü alacağını açıkladı (Luk. 12:42-44). Vahiy 2. ve 3. bölümlerde "galip gelenler" Mesih'in buyruklarını sadakatle yerine getirenlerdir. İşte bu "galip gelenler" ödülleri erişecekler. Pavlus Timoteos'a sporcunun dayandığını ve çiftçinin sabırla beklediğini hatırlatır (2Ti. 2:5-6). Mesih kendisi bile sadakatle babasına bağlı kalarak kurtuluşumuzu sağlamıştır (bkz. İbr. 3:1-6).

"Başarı hizmetin yürümesine değil, Tanrı'ya ve Mesih'e sadık olup olmadığımıza bağlıdır."

Burada kurtuluşumuz değil, Mesih'ten alacağımız ödüller kastediliyor. Kurtuluşumuz bir armağandır. Sevap veya sadık kalmakla alınmaz. Mesih'in kurbanına ve Tanrı'nın vaadine bağlı olduğu için kaybedilemez. Sadık olsak da olmasak da Mesih'e iman ettiysek cennete gideceğimiz kesindir. Ancak Tanrı'nın bize vereceği ödüller buradaki sadık hizmetimizin kalitesine bağlıdır (bkz. 1Ko. 3:11-15).

Hizmetimizin başarısı cemaat mensup sayısına, imana getirdiğimiz kişi sayısına, binanın varlığına ve büyüklüğüne veya tanınmış olmamıza bağlı değildir. Mesih'e sona kadar sadık kalırsak hizmetimiz başarılı olur. O'na bağlı kaldığımız sürece insan tarafından ölçülebilen sonuçlar önemsizdir. Ölüm veya göğe alınmadan sonra Mesih'in yargı kürsüsünün önüne geçtiğimizde ödülümüzü alacağız (1Ko. 3:11-15; 1Se. 4:13-17; Va. 20:11-12). Dünyadaki ödüllere odaklanırsak, göklerdeki asıl ödülleri kaçıırız. Ulaşmaya çabaladığımız ödüller aslında yüreğimizin neye bağlı olduğunu açıklar, çünkü hazinemiz neredeyse yüreğimiz de orada olacaktır (Mat. 6:21).³

Sadık olmanın bir parçası da hizmeti değerlendirip iyi gidip gitmediğini gözlemlemektir. Durumu iyileştirmek için ne yapılabileceği düşünülmeli. Ama aynı zamanda bir uygulamanın bir müddet sürmesine izin vermeli. Bazen çabuk sonuç alamayınca da farklı bir şey yapmak

isteriz ama Rab beklememizi istiyordur. Bundan dolayı O'nun cömertçe verdiği hikmete muhtacız (Yak. 1:5-8).

İkinci Prensipten: Bu Hizmet Bana Değil, Tanrı'ya Ait

Kutsal Kitap'tan gördüğümüz ikinci temel anlayış, asıl çalışanın Tanrı olduğudur. "Yaptığım hizmet bana ait" deriz. Kendimi ona vermezsem başarılı olmaz. Öğrencilerimin doğru yetişmesi benim yeteneğime bağlı. Kilisenin büyümesi benim vaazlarıma, danışmanlık yeteneğime, vizyonuma bağlıdır. Müdürü olduğum iş ben devamlı yön vermezsem batır.

Bu ifadelerin hiçbiri tek başına doğru değildir. Hizmette çabalıyorsak, bunu Rabbimiz için yapıyoruz, kendi şanımız için değil (Mat. 25:40; 1Ko. 10:31). Bize verilen hizmeti var gücümüzle yaparsak, aslında "Biz değersiz kullarız; sadece yapmamız gerekeni yaptık" dememiz gerekir (Luk. 17:10). Aslında tanrıbilimsel bir bakış açısından, her ne kadar kurtuluşumuzu korku ve titreme ile⁴ sonuca getirmekle sorumlu olsak da (Flp. 2:12), aslında bu işi yapmak için isteği ve gücü bize Tanrı verir (Flp. 2:13)! Biz sadece Tanrı'nın önceden hazırladığı işleri yapmaktayız (Ef. 2:10). Mutlak yetkili olan O'dur ve biz ancak O'nun emektaşlarıyız (1Ko. 3:9). Böylece yaptığım hizmet bana ait değil, O'na aittir. Hizmetin başarılı olup olmaması temel olarak O'nun sorumluluğundadır. Hizmetin bize ait olduğu yanılığısıyla ölesiye didinmeye devam edebiliriz ve hiçbir sonuç elde etmeyiz. Buna karşın hizmet O'na ait ise, işler bazen elimiz değmeden de yürür.

"Hizmetin başarılı olup olmaması temel olarak Tanrı'nın sorumluluğundadır."

Türk kafası bunu okuyunca hemen, "O zaman ben niye emek vereyim?" diye sorar. "İşi O yapacaksa ben rahat edeyim, hizmetin olanaklarından yararlanayım." Burada bir daha 1. Korintliler 3:9'a gönderme yapmamız gerekir. Biz Tanrı'nın emektaşlarıyız. Rab bize Yeni Antlaşma'nın birçok yerinde O'nun işinde gayretle çalışmamızı buyurur

(örn. Mat. 28:18-20'deki Yüce Vazife). Nedense Tanrı işi bizim aracılığıyla yapmak ister, bundan dolayı çabayı sarf etmemiz şarttır. Hristiyan kafası Kurtarıcımızı ve Efendimizi hoşnut etmek ister, O'na şükretmek ister, O'nun yaptıklarına katılmak ister. Buradaki unsur, daha az çalışmak değil, sadakatle çalışıp sonuçları Tanrı'ya bırakmak ve sonuçlar gelince Tanrı'yı yüceltmektir.

Üçüncü Prensipten: Vazgeçilmez Değilim

Üçüncü prensip ikinci prensipten doğar: Hizmetin sürmesinin vazgeçilmez unsuru değilim. Eğer bu hizmet gerçekten Tanrı'ya aitse, ben olsam da yürür olmasam da. Bana artık ayrılmam gerektiğini gösterirse de sorun değil. Belki ben ayrılınca hizmet sonlanabilir. Belki Tanrı bunu istiyordur.

Kendini vazgeçilmez olarak gören biri kendi yerini alacak birini yetiştirmez. Tüm hizmetlerin temeli budur zaten: Öğrenci yetiştirmek (bkz. Mat. 28:19-20). Bu öğrenciler de hoca olup başka öğrencileri yetiştirir. Kilise böyle organik şekilde çoğalmalıdır. Eğer Tanrı'ya gerçekten sadıksam, bu hedefe bağlı olurum.

Vazgeçilmez değilsem işimi yine de olabildiğince iyi yaparım. Aynı zamanda başkası aynı işi başka şekilde yaparsa, bunu kabullenebilirim. Maksat hizmet yürüsün. Ayrılma zamanı gelince üzülürüz –bu iyi ve doğru bir şeydir– ama aynı zamanda gönül rahatlığıyla her şeyin Tanrı'nın elinde olduğu anlayışıyla hizmetten ayrılabiliriz.

Dördüncü PrensiP: Hizmetin Devamına Engel Olabilirim

Vazgeçilmez olmadığımızı anladığımızda, kendimize sıkça ve ciddiyetle hizmetin devamına engel olup olmadığını sormalıyız. Bu soruyu da dürüstçe ve hikmetlice cevaplamaya dikkat etmeliyiz. Bazı kardeşler işlerini o kadar iyi yapar ki, diğerleri, "Ya, ben bu işi onun gibi yapamam. Hiç denemeyeyim bile" diye düşünür. Gerçek şudur ki, hiç kimse işi başkası gibi yapamaz, yapmamalı da. Tanrı her birimizi farklı yarattı. Yeteneklerimiz farklı.

Düşüncelerimiz, sorun çözme yöntemlerimiz, bakış açılarımız, bunların hepsi farklıdır. Bunlara saygı duymalı ve birbirimizi dinleyip pekiştirmeliyiz. Yukarıda belirttiğimiz gibi ruhsal armağanları ve yetenekleri bize veren Tanrı'dır ve her birimiz O'na kendi yeteneklerimizle ve armağanlarımızla hizmet etmeli. Bundan dolayı herkesin aynı işi aynı şekilde yürüteceği düşüncesinden vazgeçelim.


Türkiye'deki usta çırak kültürü aslında bir anlamda çok olumlu: Usta çırağa bilgisini aktarır, çırak ise bilgiyi alıp usta oluncaya kadar kendini geliştirir. Ama usta çırağı hiçbir zaman kendisi gibi olmaya zorlamamalıdır. Kardeşlerinin farklılığını kabullenemeyen bir Hristiyan, olgunluğa erişmiş değildir. Bundan dolayı hizmeti devam ettirmek için birbirimizin güçlerini pekiştirelim ve diğerlerinin zayıflıklarını telafi etmek üzere Tanrı'nın araçları olmaya razı olalım.

Hizmetten ne zaman ayrılmak gerektiğini bilmek de bu anlayışı gösterir. Bilirsiniz, evin büyüğü odada oturduğu sürece, her şey onun yönergesine göre olur. Ancak odadan ayrılınca, gençler işleri istedikleri gibi yürütür.

Bazen hizmetimizden ayrılmak istemeyiz ve Tanrı bizi ayrılmaya zorlayabilir, çünkü biz kendimizin aslında bir engel olduğunu göremeyiz. Türkiye'deki kiliselerin gerçekten büyüebilmesi için yabancı kardeşlerin ayrılması gerekebilir. Tarih bize şunu göstermiştir: Eğer yöre halkı Tanrı'nın sözünü benimsemezse ve iman sadece "uzmanların", "ağaların" ve "imamların" himayesine bağlı kalırsa, Hristiyanlığı yıkmak çok kolay ve an meselesi olur. Doğu kiliseleri işte bundan dolayı 13. yüzyılda yok oldu. Hristiyan imanını benimseyen Kıptiler, Marunîler, Ermeniler ve Tomasçılar bu yıkılıştan kurtularak günümüze kadar geldi. Diğer kiliselerin hepsi, ama hepsi, gününde ne kadar güçlü olmuşlarsa olsunlar yok oldular.⁵ Yakın tarihte, Çin ve İran'daki kiliselerin büyümesinin ancak devletin yabancı hizmetkârları sınır dışı ettikten sonra başladığını gördük. Biz bu durumlardan ders çıkarıp imanın "yöre halkı" tarafından benimseyebilmesi için çaba gösterelim.

"Kardeşlerinin farklılığını kabullenemeyen bir Hristiyan, olgunluğa erişmiş değildir."

Uygulama: Hizmete Devam!

İşte bu dört unsuru göz önünde bulundurduğumuz zaman hizmetimiz tek nesli aşırp uzun süre devam eder. Kilise ilk pastörün ölümü veya ayrılışıyla çökmesin. Kurum kurucusunun başka işe yönelmesinden sonra yok olmasın. Tanrı verimli olmamızı istiyor, hizmetlerin gelişmesini, insanları O'na getirmesini istiyor. Ama bunu yapabilmemiz için bu gerçekleri göz önünde bulundurmanız lazım. Bir sonraki nesli hazırlamaya özen gösterelim. Kardeşlerimiz çeşitli nedenlerden dolayı hizmetten ayrılması gerektiğinde, işlerin onlarsız da yürüyeceğini bilerek onlara veda edelim. Yas turalım. Ama sadık olup Tanrı'nın hizmetlerini var gücümüzle, bizim yerimizi alacakları yetiştirerek devam ettirelim. 

Sonnotlar

- ¹ e-manet dergisinin birçok sayısında Hristiyan dünya görüşü ve dünya görüşünün değişimiyle alakalı birçok makale var. Bunların arasında Chuck Faroe'nın "Li-derkenar" serisi, Steven K. Mittwede'nin, "Tamam mı? Devam mı? Dünya Görüşünün Değişimi" serisi (ayrıca bir e-kitap olarak <http://hristiyankitaplar.com/tr/kitaplar/tamam-mi-devam-mi> adresinden indirilebilir [07.08.2020 tarihinde erişildi]), James W. Sire "Bir Dünya Görüşü Seçmek", *e-manet*, Sayı 56 (Ekim-Aralık 2019), s. 12-14, Çiğdem Özbek "Dünya Görüşü: Korku Yaşama Karşıdır, Ölüme Yaklaştırır", *e-manet*, Sayı 3 (Ekim-Aralık 2003), s. 3-5, Soner Tufan, "Dünya Görüşü: Yaratıcılığın Tanrısal Yanı", *e-manet*, Sayı 4 (Nisan-Haziran 2004), s. 3-4, e-manet Yazı Kurulu "Dünyaya Nasıl Bakılır? Dünya Görüşlerine dair Karşılaştırmalı bir Çalışma", *e-manet*, Sayı 7 (Ekim-Aralık 2005), s. 3-5. Giriş olarak J.M. Diener, "Gerçeğin Bütünselliği", *e-manet*, Sayı 58 (Nisan-Haziran 2020), s. 7-13 makalesini okumanızı öneririm.
- ² Hristiyan kimliğimiz hakkında daha derin araştırma yapmak için bkz. Steven K. Mittwede, *Tamam mı? Devam mı? Dünya Görüşünün Değişimi* (Ankara: *e-manet*, 2011); Gale Heide, "Kimlik", *e-manet*, Sayı 44 (Ekim-Aralık 2006), s. 9-13; David Powlison, "Kardeşim, Kimliğin Nerede?", *e-manet*, Sayı 44 (Ekim-Aralık 2016) s. 23-26.
- ³ Pastoral Care, Inc.'in web sitesine göre ABD'de anket yapılan pastörlerin sadece %10'unun pastör olarak emekliliğe ayrıldığını ifade eder! "Statistics on the Ministry", *Pastoral Care, Inc.* < <https://www.pastoralcareinc.com/statistics/> > (07.08.2020 tarihinde erişildi).
- ⁴ Grekçeden birebir çeviri; bkz. Kitab-ı Mukaddes ve Thomas Cosmades çevirileri.
- ⁵ Bkz. John Philip Jenkins'in *The Lost History of Christianity: The Thousand-Year Golden Age of the Church in the Middle East, Africa, and Asia—and How It Died* (NewYork: HarperCollins Publishers, 2008), s. 227-246'deki "Mystery of Survival" başlıklı bölümündeki düşündürücü analizi. Bu kitabın Türkçe özeti için, bkz. J.M. Diener, "Hristiyanlığın Kayıp Tarihi: Doğu Kiliselerinin Yükselişi, Bin Yıllık Altın Çağı ve Çöküşü", *e-manet*, Sayı 48 (Ekim-Aralık 2017) s. 17-23.

"Tanrı'nın Sözü'nü çalışmaktaki başarısızlığımız onun zor anlaşılır oluşundan, sıkıcı ve yavan oluşundan değil, bunu yapmamız gereken bir işten kaynaklanır. Sorunumuz zekâ veya tutku eksikliği değil. Sorunumuz tembel oluşumuz."

R.C. Sproul



TANRIBİLİM HAZİNESİ

e-manet dergisini sunan kadrodan Tanrı'yı tanımakta derinleşmek için Kutsal Kitap temelli kaynaklar.

<https://www.tanribilimhazinesi.com>

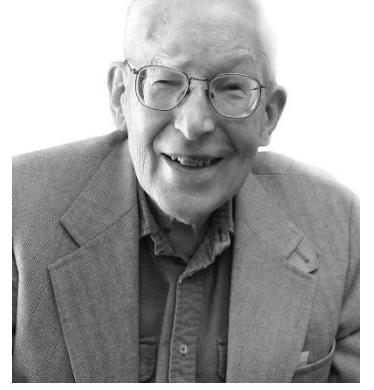
Hemen ziyaret edin!

J.I. Packer'ın Kaleminden

■ *e-manet Yazı Kurulu*

■ *Egesu Özkara*

Hristiyanlık literatürü klasiklerinden *Tanrı'yı Tanımak* (çev. Levent Kınran, İstanbul: Haberci Basın Yayın, 2020) kitabının yazarı J. I. Packer, 17 Temmuz 2020'de hayatını kaybetmiştir. Kitabı, "kilisenin bugünkü zayıflığının büyük çoğunluğunun kökeninde Tanrı'ya dair bilgisizliğin yattığı" görüşü ile yazmıştır.¹ Packer yaklaşık 70 yıl boyunca yazıları ve öğretisi aracılığıyla İngiltere ve Kanada'da hizmet etmiştir. Kendisini bir akademisyen ve büyük bir teolog olarak görebiliriz, fakat Justin Taylor onun hakkında "Onunla her karşılaşmam benim için ayrıcalık oldu, çünkü kendisinin büyük bir adam olduğunu değil, Büyük Bir Kurtarıcı'yla kişisel olarak karşı karşıya gelmiş bir adam olduğunu düşündüm. Her seferinde içimde daha çok Packer gibi olmak değil de daha çok Mesih gibi olma konusunda derin bir arzu oluştu" sözlerini yazmıştır.²



Matthew Smethurst, J. I. Packer'ın kaleminden en sevdiği sözleri bir araya getirmiştir:³

Müjde'nin en büyük ayrıcalığı evlat edinmedir. İhanet eden kişi affedilir, yemeğe katılması için getirilir ve kendisine ailenin ismi verilir. Yargıç Tanrı ile aranızın iyi olması harika bir şeydir, fakat Baba Tanrı tarafından sevmek ve kayırılmak daha da harikadır.

Tanrı'nın dünyasında Tanrı'nın isteğinden başka bir şeyin gerçekleşmeyeceğini bilmek tanrısız olanı korkutabilir, fakat kutsalları dengede tutar.

Duanın, benzersiz şekilde insanın ruhsal ölçütü olduğuna inanıyorum.

İnsanlar Tanrı'nın mutlak yetkisini bir tartışma konusu olarak ele alıyorlar, fakat Kutsal Yazılar'da bir tapınma unsurudur.

Eğer "Neden bu oluyor?" diye sorarsanız herhangi bir aydınlanma yaşanmayabilir, fakat "Tanrı'yı bu durumda nasıl yüceltebilirim?" diye sorarsanız her zaman bir cevap gelecektir.

Hristiyan için en iyisi gelecektedir... Babamız'ın zenginliği ölçülemez ve bizler tüm varlığını miras alacağız.

Doktrin temelli vaaz mutlaka ikiyüzlüleri sıkır; fakat Mesih'in koyunlarını yalnızca doktrin temelli vaaz kurtaracaktır.

Günahlarını hissetmeyi ve Mesih'e Kurtarıcı olarak güvenmeyi öğrenmiş bir kişi, Hristiyanlıktaki en zor ve en büyük iki dersi öğrenmiştir.

Tanrı herkesi bazı yollarla, bazılarıysa her yolla sever

*Gerçek kutsallık bulunan yaşam, hürmetkâr bir hayranlık toprağında köklenmiştir. **e***

Sonnotlar

¹ Justin Taylor, "J. I. Packer (1926–2020)", *The Gospel Coalition*, 17.07.2020, < <https://www.thegospelcoalition.org/blogs/justin-taylor/j-i-packer-1926-2020/> > (10.08.2020 tarihinde erişildi).

² A.g.e.

³ Matt Smethurst, "40 Quotes from J. I. Packer (1926–2020)", *The Gospel Coalition*, 17.07.2020, < <https://www.thegospelcoalition.org/article/40-quotes-from-j-i-packer/> > (10.08.2020 tarihinde erişildi).

Onların Kayası Bizim Kayamız Gibi Değildir

Bir Dinler Teolojisi

Ken Wiest

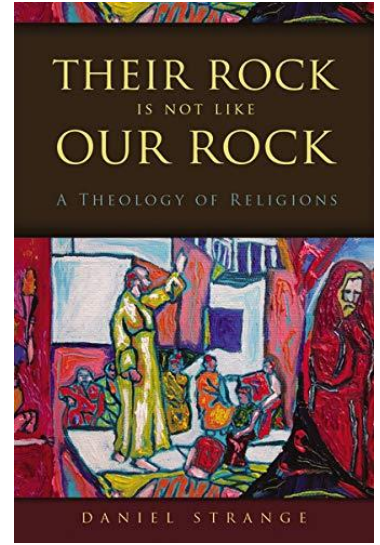
Egesu Özkara

Their Rock is not Like Our Rock: A Theology of Religions

Daniel Strange

(Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2015)

“Çünkü bizim Kayamız (Tanrımız) onların kayasına benzemez.” Daniel Strange, kitabının başlığını Yasanın Tekrarı 32:31’deki bu ilandan almıştır. Burada Tanrı İsrail halkının yönelmeye ayartıldığı tanrıların aciz olduğunu bildirir. Bu tanrılar bizim Tanrımız gibi değildir. Diğer “tanrıların”, diğer dinlerin yolundan gidenlerle ilgilendiğimizde nasıl hissediyoruz? Cevaplayamayacağımız sorulardan korkuyor muyuz? Onların hatalı olduğu noktalara meydan okuyarak kendi yolumuzun doğru olduğunu göstermeyi dört gözle mi bekliyoruz? Strange’in kitabı, imanlıların diğer dinlerle nasıl etkileşimde bulunması gerektiği konusunu işler. “Bunlar neden var?”, “Onlara yaklaşımımız nasıl olmalı?”, “Mesih’in eşsizliğini onlara karşı savunabilir miyiz?” gibi soruları yanıtlar. Strange bizlere inancımızı nasıl etkin savunabileceğimizi ve Kutsal Kitap’ın gerçeğine dair nasıl daha derin bir güvene sahip olabileceğimizi öğretir.



Strange Tanrı’nın dünyadaki tüm işlerinin iki kategori altında anlaşılabilirliğini söyler: Tanrı’nın günaha karşı gazabı (Rom. 1:18-32) ve Tanrı’nın dünyayı kutsayan lütfü. Tanrı’nın kutsamaları, örneğin düzenli bir hükümet, bilim ve tıp alanındaki keşifler gibi, ortak lütuf dediğimiz şeylerde görülür. Tanrı’nın ruhsal kutsamaları, Mesih’e güvenenleri kurtaran ve kutsal kılan lütfunda görülür (Tit. 2:11). Günah her ne kadar insanoğlunu bireysel ve toplumsal veya ulusal yönden etkilese de Müjde de aynı ölçüde dönüştürür. Günahın etkileri büyüktür, fakat Tanrı’nın lütfü daha büyüktür (Rom. 5:12-21). Her iki gerçeği de anlamak bizlere diğer dinlerden olanlara Müjde’yi duyururken güven kazandırır. Müjde’nin dönüştürebildiğini de biliriz, insanların Tanrı’yla gerçek bir ilişkiye sahip olabilmek için Müjde’nin gerçeğine muhtaç olduklarını da biliriz.

İmanlılar da günahlı oldukları için dinleri fark etmeksizin diğer insanlarla aynı seviyededir. Kurtuluş için Tanrı’nın lütfuna gereksinimimiz vardı ve doğru düşünmek, karar vermek ve doğru hissedebilmek için buna hâlâ gereksinimimiz var. Maalesef diğer inançlardan bahsederken ukalalaşmak, bir dinle veya bu dine mensup kişilerle dalga geçmek kolay olabilir. Bir Hristiyan’ın bunu yapmaması gerekir. Aynı onlar gibi bizim de günahlı olduğumuzu anlamak bizleri alçakgönüllü tutar.

Başka bir inancın takipçileriyle karşılaştığımızda, Mesih'in eşsizliğini savunmakta çoğunlukla isteksiz kalırız (Yu. 14:6; Elç. 4:12). Dünya dinlerini temel seviyede anlamak için çalışmalarda bulunacak, bu inançların teolojik değerlendirmesini yapacak ve Mesih'in eşsizliğini Kutsal Kitap'a dayalı gerekçelendirmeyle cesaretle ilan edebilecek bir alçakgönüllülüğe ve tutkuya ihtiyacımız var. Bir din teolojisine ihtiyacımız var. Din teolojisi, "insanlığın evrensel din tecrübesini yorumlamak üzere *Hristiyan inancı ışığında* dinin ne olduğunu ve neyi aradığını" sorar; "bunun ötesinde vahiy ile iman, iman ile din ve iman ile kurtuluş arasındaki ilişki üzerinde çalışır."¹

Bizler aynı zamanda çoğulculukla uğraşmaya da hazır olmalıyız. Çoğulculuk birden çok dini yolun geçerli olduğunu kabul eder. Çoğulcular kendi inançlarının diğer inançlardan daha "hoşgörülü" olduğu için daha iyi olduğunu savunur. Buna karşın çoğulculuk başarısız olmaktadır. "Birden çok yolun" hepsinin aynı ölçüde doğru olabileceğine inanmak mantıksal bir hatadır. İkincisi, çoğulcular "hoşgörülü" olmanın hariç tutan görüşten daha iyi olduğunu düşünür, fakat onların "hoşgörüsü" de "gizli bir hariç tutan inançtır"; kendileri "hoşgörünün" tek doğru görüş olduğuna inanırlar!

Dini etkin bir şekilde tartışmanın yolu genelde Müjde'nin savunulmasıyla başlamaz. İmanlı olmayan birçok kişi henüz Müjde'nin kendileriyle alakasını görememektedir. Bu nedenle kendi inançlarının tutarsızlıklarını kibarca ortaya koymak daha iyi bir yaklaşım olacaktır. Şu gibi sorular etkili olacaktır: "İnancın şu veya bu durumu nasıl ele alıyor? İnancının doğru olduğunu nereden biliyorsun? Bir olayı farklı yönden ele mümkün oluyor mu?"². Francis Schaeffer başkalarına gerekçelerimizi iletirken yumuşak huylu ve saygılı olmayı tekrar tekrar öğretmiştir (bkz. 1Pe. 3:15), çünkü muhtemelen onların inançlarının temellerini ortadan kaldırmak üzereyizdir. Bu temelin yerine sağlam bir müjde "kayası" yerleştirmeye hazır olmamız gerekir.

"Din teolojisi, insanlığın evrensel din tecrübesini yorumlamak üzere Hristiyan inancı ışığında dinin ne olduğunu ve neyi aradığını sorar."

Strange dinlerin, insanoğlunun Tanrı'nın vahyine verdiği bireysel ve toplumsal putperest karşılıklar olduğunu yazmaktadır; dinler insanoğlunun kendi yoluyla Tanrı'yı bulma çabasıdır. Şeytan başka dinlerin kurulmasına ve yayılmasına güçlü bir şekilde dahil olur. Şeytan tek gerçek Tanrı'ya karşı çalıştığından bu bariz bir çıkarımdır! (1Yu. 4:1-4; 1Ti. 4:1-5). Dinler dünyayı anlamlı kılabilmek için Hristiyanlığa dair gerçeklerden bazı kısımları çalar. Bu nedenle diğer inançlar içlerinde doğru olan kısımlara sahip olabilir, topluma yararlı iyi işler sağlayabilirler. Fakat bu iyilik ve gerçek parçaları bizleri kör etmemeli ya da yanıltmamalıdır. Bunlar bizleri insanların gerçek Tanrı'yı ve gerçek yolu anlamasına yardım etmekten alıkoymamalıdır. Bizler Pavlus'un Atinalılara vaazını örnek almalıyız (Elç. 17). O her ne kadar Atinalıların inancıyla başlasa da (bilinmeyen Tanrı), onlara Mesih'i tamamen ilan etmiştir. Diğer inançlara mensup kişiler ihtiyaçları olan ve istedikleri şeyleri yalnızca Müjde'de bulabilirler.

Diğer dinlerin varlığı şu soruyu ortaya çıkarır: Tanrı kendini diğer insanlara farklı şekillerde mi vahyetti? Bunun cevabı "hayır"dır. Vahiy konusundaki Kutsal Kitap doktrinine dair sağlam bir anlayış bu tartışmanın temelidir. Tanrı kendini vahyetmeden Tanrı, Tanrı'nın varlığı, karakteri ve dünyadaki eylemleri konusunda sadece tahminde bulunabiliriz. Tanrı'nın vahyi sözeldi; O'na dair sahip olduğumuz bir "hissiyat" değildi. Vahiyi yazılmıştır; bu nedenle antlaşmaya dayalı ilişkimiz korunur ve başkalarına da öğretilir. Yazılı sözün yanında Tanrı, kendini yaratılıştaki (Mez. 19:1-6; Rom. 1:18-23; Elç. 14:16-17 ve 17:24-28) ve (benzeyişinin günah tarafından bozulmuş olmasına karşın; Rom. 2:13-15) insanın vicdanına açıklamıştır. Tanrı'nın

vahyi Hristiyan inancını diğer dinlerden ayrı tutar, çünkü farklı bir Tanrı'yı vahyietmektedir. Tanrı aşkındır, bu O'nun "yaratılıştan hiçbir ihtiyacı olmadığı" anlamına gelir. O ayrıca eşsizdir. O'nun gibi başka bir tanrı yoktur, aslında başka hiçbir tanrı yoktur. Tanrı mutlaktır, yani varlığının herhangi bir kaynağı veya dışarıdan aldığı bir desteği bulunmamaktadır. Bizler sınırlı (ve günahlı) olduğumuz için Tanrı'ya bağımlıyız; O'nun maksatlı yarattığı bu dünyayı anlayabilmek için vahyine ihtiyaç duyarız. Tanrı'nın vahyini (genelde diğer dinlerle) bozmuş günahlı ve özerk bakış açımızı düzeltmek için Müjde'ye ihtiyacımız vardır. Dinler, Tanrı'nın Kutsal Yazılar'daki ve doğadaki gerçek vahiylerini sahtekârca taklit eder. Bunlar bir şekilde Tanrı'yı bulma konusunda yapılan insan eseri teşebbüslerdir ve insanları O'na dair bozulmuş anlayışa teslim olmaya yönlendirir.

Her birey günah *olmasaydı* kendini gerçek Tanrı'ya yönlendirecek bir "dini his" se sahiptir. Günah bunu önler. İnsanın Tanrı'yla ilişkisi "var olmayan" bir ilişki değildir, bozulmuş bir ilişkidir (Rom. 1:18-32). Günah Tanrı'ya yönelik meylimizi bozmuştur ve yerine başka şeyleri koymuştur. Daniel Strange "iyi" imanın, imanın gücü nedeniyle değil, inanılan varlığın değeri nedeniyle iyi olduğunu söyler. Bu "iyi iman" Kutsal Yazılar'daki gerçek, diri, Üçlü Birlik olan Tanrı'ya odaklanır. Kötü iman iyi bir varlık hakkındaki yalanlara inanır; imanlıların da başına gelebilen, Tanrı'ya dair yanlış görüşler de buna dahildir. Kötü iman, aynı zamanda gerçek tanrı olmayan bir şeye inanmayı da içerir. Tanrı'nın Kutsal Yazılar'da vahyettiği kimliği dışındaki tüm dinler kötü iman kategorisine girer; Tanrı'nın kimliğinin saptırılması veya O'nun yerine konulan ilahlarla ilgili yanlış görüşler söz konusudur. Bu sonucun ışığında diğer dinlere yaklaşımımızda insanların Tanrımızı tanımasını arzulayan tutumda olmalıyız. Açıklamalarımız

"İyi" imanın, imanın gücü nedeniyle değil, inanılan varlığın değeri nedeniyle iyidir."

Kutsal Kitap'a göre doğru olsa bile, başkalarını budala göstererek utandıran veya küçümseyen tavır takılmaktan kaçınmalıyız. 2. Timoteos 2:24-26 bizlere bir Hristiyan'ın diğer dinlerle uğraşırken sahip olması gereken harika özellikleri gösterir: kavgacı olmamak, şefkatle davranmak vs.

Bazı insanlar kendi dinlerini kendi kültürlerine en uygun din olduğu gerekçesiyle savunur. Hristiyan dünya görüşünün tek bir bağlama, örneğin Batı dünyasına bağlı olmadığını hatırlamamız gerekir. Kutsal Kitap'a uygun Hristiyanlık farklı kültürlerde yaşanabilir, çünkü dünyayı yaratan Tanrı, kültürleri aşkındır, onların kökenidir. Kültür, insanın Tanrı'nın Yaratılış 1:26-28'de buyurduğu yaratılış üzerindeki egemenliğini sürdürme yöntemidir. Tanrı her kültürün merkezi olmalı. Hristiyan dünya görüşünün alakasını sorgulayanlar, Kutsal Yazılar'da ve Mesih'te bildirilen Tanrı'nın vahyini doğru anlamamışlardır. Müjde herhangi bir insan grubu tarafından uygulanabilir. Hiçbir kültür Tanrı önünde, Tanrı hakkındaki kendi görüşlerini yaratma ve onları gerçek olarak etiketleme "hakkına" sahip değildir.


İmanlı olmayanlar karmaşık ve kafa karıştırıcıdır; diğer dinler de karmaşık ve kafa karıştırıcı olabilir. Onları tamamen anlayamayabiliriz, onlar da bizi tamamen anlamayacaklardır (1Ko. 2:13-16)! İmanlılar Hristiyan dünya görüşünün bazı görüşlerine inanıyor olabilir. Bu Tanrı'nın benzeyişinde bir kalmadır. İmanlı olmayanlar, görüşlerini anlamlı kılmak için imanlıların dünya görüşlerinden çalar; mantıksal olarak bunu yapmaları gerekir. Tanrı'nın vahyi yaşam, dünyamız, kültürümüz vb. için anlamın kaynağıdır. İmanlı olmayan kişinin Hristiyanlık temelli dünya görüşlerini fark ettikçe Müjde'nin eşsizliğini paylaşmak üzere açık kapılara sahip oluruz. Müjde'nin hayatı nasıl anlamlı kıldığını, önemli dünya görüşü sorularını (Ben kimim? Tanrı var mıdır? Dünyanın sorunu nedir? Bunun çözümü nedir?) nasıl cevaplar getirdiğini anlatabiliriz. İmanlı olmayanlarla konuşurken dünya görüşünün yalnızca zihinle alakalı değil, bir kişinin canıyla da ilgili bir mesele olduğunu, irade ve duyguları da kapsadığını aklımızda

tutmalıyız. İnsanları dünya görüşü dağarcığımızla etkilemeye değil, Mesih'e kazandırmaya çalışmalıyız.

Strange diğer inançların nihai olarak bir putperestlik ("Tanrı olmayan" bir şeye veya Yahve'ye dair yanlış öğretilere inanma) örneği olduğunu söyler. Putperestlik, inanılan şey ne olursa olsun Tanrı'nın bakış açısından imansızlıktır. Yahve her zaman dünyanın egemenidir ve putlar O'nun egemenliğine sahte rakiplerdir. Eski medeniyetlerde insanlar taştan veya ahşaptan yapılmış putlara, yıldızlara, yaratıklara ve hatta insanlara dahi tapınmıştı. Günümüzdeki putlar belki böyle nesnelere olmasa da onlar kadar gerçekler. Putlar korktuğumuz veya güvendiğimiz veya sahip olmamız gerektiğini hissettiğimiz şeylerdir. Putlar yalnızca nesnelere değil, ilişkiler de olabilir. İnsanlar "egemen olmalarını" sağlayacaklarına inandıkları şeylere, onlara meşruluk ve anlam kazandıran şeylere "tapınırlar". Putperestlik Tanrı'da bulunan dengeyi yok eder. Tanrı hem içkin hem de aşkındır, bu O'nun hem yaratılışın ve bizim "ötemizde" hem de "yakınıımızda" olduğu anlamına gelir. Putperestlikte bu denge karışır; "Tanrı" yaratılıştaki bir şey haline gelir. Putperestlik Tanrı'ya bağlı olmayı reddeden ve hayatın merkezine insanı koyan bir arzudan kaynaklanır. Putperestlik gerçek Tanrı'nın yerinden edilmesi, tahrip edilmesi ve reddedilmesidir. İlginçtir ki bu anlayışa göre ateizm de putperestliktir. Ateistler "olmayan bir tanrıya" inanır, gerçek Tanrı'yı reddederler! Ateistler dahi tüm insanlar tapınmak ister ve yanlış dinlerle beraber gerçek Tanrı'yı saptırırlar (Rom. 1:18-23; 1Ko. 8:1-6).

Dinler teolojisinin anahtarı İsa'dır. Diğer dinler O'nu kabul etmese dahi onların da Rabbi'dir. İsa'nın dirilen ve göğe yükselen Rab olarak kimliğini reddetmek putperestliktir. O insanın güvenine ve övgüsüne layıktır; O'nun reddedilmesi imansızlıktır ve Tanrı'nın gazabını çeker. Bu nedenle dünyada yalnızca iki gerçek dünya görüşü mevcuttur: Mesih temelli inanç ve "içi boş ve yanıltıcı" felsefelere dayanan inanç (Kol. 2).

Müjde, dinlerin tamamlamaya çalıştığı tüm arzuları tamamlar. Bununla beraber dinler buna bağlı olmak istemez. Müjde tüm diğer dinlerle yüzleşir ve onları yargılar. Müjde'nin temelleri dahi diğer inançlar tarafından kabul edilmemektedir: (1) insan Tanrı'nın suretini taşır, fakat aynı zamanda günahkardır; (2) insan dini eylemleri aracılığıyla kendini kurtaramaz; (3) Tanrı adildir, yani günahı cezalandırması gerekir; (4) Tanrı sever ve lütfkârdır, yani insanlığı kurtarmak için planını yürürlüğe koyar ve sürdürür; (5) İsa'nın ölümü ve dirilişi günah sorununu çözer (bazı dinler O'nun ölümüne dair tarihi kayıtları dahi reddeder) ve (6) İsa gerçek ve tam, hem Tanrı hem de insandır. Bu gerçekler ne diğer dinler ne de seküler kişiler tarafından kabul edilir. Diğer dinlerden kişilere Müjde'yi iletirken bunu hatırlamalıyız. Onlar Müjde'ye tartışarak veya öfkeyle karşılık verdiklerinde şaşırılmamalıyız. Aynı zamanda Müjde'nin dinlerin cevaplamakta başarısız olduğu soruları da yanıtlayacağına güvenmeliyiz. İnsanın yüreğindeki soruları bulmak Müjde'ye kapı açar. Hiçbir dinin Müjde'ye giden bir sıçrama taşı olmadığını unutmamalıyız. Din gerçeği "bastırır" (Rom. 1:18). Tanrı, yargısında görkemini görölmesi için yanlış dinlere izin verir. Tanrı, Müjde ile zıtlık içinde var olmaları için yanlış dinlere izin verir. Tanrı, kilisesini denemek ve düzeltmek için yanlış dinlerin var olmasına izin verir, öyle ki kilisesi gerçeği bilsin, ona tutunabilsin ve daha derinden güvене bilsin.

Aynı zamanda Tanrımız tüm inançlardan insanların O'nu, tek ve tek gerçek Tanrı'yı bulmasını arzulayan bir yüreğe sahiptir. Tüm insanların Kendisini tanıyabilmesi için büyük bir fedakârlıkta bulunmuştur. Bu büyük görevde bizim rolümüz yüreklerimizi ve zihinlerimizi, diğer inançlardan insanlarla iyi bir şekilde iletişim kurmaya ve Mesih'in "gerçek yaşam yolu" olduğunu ilan etmeye (Yu. 14:6) hazırlamaktır. Tanrı'nın onların durumuna dair anlayışımızı aydınlatması ve müjdecilikteki yaklaşımımızı güçlendirmesi ve alçakgönüllü hale getirmesi için dua edelim. 

Sonnotlar

¹ Jacques Dupuis, *Toward a Christian Theology of Religious Pluralism* (Maryknoll, New York: Orbis, 1997), s.7'dan alıntılanır. Strange'in kitabında sayfa 41'de bulunur.

² Greg Koukl, "The Columbo Tactic", *Stand to Reason*, 28.02.2013, < <https://www.str.org/w/the-columbo-tactic> > (11.08.2020 tarihinde erişildi).